

SETEMBRE 2020 - ANY XLII - NÚM. 163

LLUMD'OLI

PORRERES

CONTINGUTS

Què pots trobar en aquest número?

Seguim gairebé sense activitats ni de l'Agrupació ni del GEP per culpa de la COVID-19. Però a la pàgina 4 trobareu la informació de les activitats programades per aquesta tardor.

La informació local: els xafardejos del «sabeu que...», el noticiari, la pluviometria, el «sempre fa bon temps» de Miquel Tomàs, el «què hi passa a la Sala» de Simó Tortella i l'estrena de Rafel Figuera com a col·laborador... a partir de la pàgina 5.

Una segona edició de jocs i entreteniments, per fer més divertit el *Llum d'Oli* i acostar-lo a més gent. Pàgina 9. Les solucions... les haureu de cercar un poc!

Notes històriques: la segona edició de «No podem perdre la memòria» de Tomeu Garí, la segona part de l'article sobre la «Semilla» de Joan Barceló, un article sobre Rafel Sitjar, de Maria Barceló; i un article de Marc Prieto sobre el Teatre de Can Gornals. A partir de la pàgina 12.

Una edició especial sobre el 15è aniversari de la inauguració de l'IES Porreres: recordam la lluita que el va possibilitar.

Una nova entrega de «l'espurna associativa», on les entitats i associacions tendran un espai per informar-nos. En aquest número, celebrem els 25 anys de la secció local de l'AECC de Porreres, a la pàgina 26.

Amb prec de publicació, un escrit contra el 5G, a la pàgina 28.

La secció «Creació», amb la glosa de Lluís Sastre i el poema de Jaume Rosselló. L'obturador de Xesc Servera és la contraportada. Pàgina 29.

La secció d'opinió amb tres articles: de Joan Mesquida, de la nova col·laboradora Maribel Rosselló, i de Matia Antònia Nicolau. Temes ben diversos. Pàgina 30.

El nostre patrimoni, de Maria Barceló, a la pàgina 33.

La «vena artística» de Caterina Gornals, que entrevista a Bernat X. Xamena, a la pàgina 34.

Una quarta entrega de la secció sobre demografia i economia porrerenca de la mà de la periodista Aina Ginard, a la pàgina 36.

La secció «de Porrera a Porreres» amb l'exbatle Jonàs Macip, a la pàgina 37.

Els esports: entrevista de Toni Sastre a les promeses del ciclisme masculí porrerenc Joan Nicolau i Pau Llaneras, a les pàgines 38-39.

C I D'EN CERDÀ . 56
P O R R E R E S

P A P E R E R I A
I E S T A N C

es Cantó

6 8 8 7 9 0 2 5 0
8 7 1 8 1 1 6 6 9

paprereriaescanto@hotmail.com

MANIS

C/Almoines 30, Porreres.
Tel: 971 16 84 56

MUNICH CUBCO GUESS FIFTY FOUR FORMINO REPLAY SCOTCH & SODA Desigual. new balance adidas

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

Per a poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el *Llum d'Oli* necessiten de la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci/sòcia de la nostra entitat, així ens ajudareu a seguir endavant amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble.

Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 35€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del *Llum d'Oli* al vostre domicili! Contacta amb nosaltres a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com

Podeu trobar el *Llum d'Oli* a la venda als següents establiments: estanc Can Poo, papereria es Cantó, fruiteria Ca na Maria, a l'Escrivania i a la Cooperativa Agrícola.

?TATLUCIFID O TRECNE SELUA SEL A NROTER'

Setembre del 2020 - Núm. 163
Dipòsit Legal PM 76/1979

Edició:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, núm. 6
www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com
www.facebook.com/acporreres
www.facebook.com/llumdoliporreres

Coordinació:

Catalina Maria Garí Blanch
Sebastià Lliteres Lliteres
llumdoliporreres@gmail.com

Consell de redacció:

Llúcia Salleras Julià
Bartomeu Garí Salleras
Joana Mora Cerdà
Joan Barceló Barceló

Col·laboradors/es:

Maria Barceló i Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Joan Barceló Xibic
Rafel Figuera Vaquer
Bartomeu Garí Salleras
Aina Ginard Bauzá
Caterina Gornals Miralles
Mercè Jiménez
Jonàs Macip Simó
Francesc Melià Barceló
Joan Mesquida Sampol
Mariantònia Nicolau Rosselló
Caterina Oliver Riera
Marc Prieto Gornals
Maribel Rosselló Nicolau
Jaume Rosselló Tomàs
Lluís Sastre Barceló
Antoni Sastre Vanrell
Francesc Servera Veny
Cristina Sorell Adrover (AECC)
Miquel Tomàs Burguera
Simó Tortella Sbert

Fotografies:

Simó Tortella Sbert
Arxiu Agrupació Cultural

Correcció lingüística:

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta

Fotografia cedida per Rafel Juan Orell, il·lustrativa d'una campanya de garroves que serà recordada durant anys. Plegades a Sa Mesquida, un tros que el besavi d'en Rafel es va guanyar fent clots per sembrar arbres als trossos dels veinats després que s'establiessin aquests terrenys, que havien estat la comuna de Porreres.

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A.
Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió dels seus autors.

Reial Decret 463/2020 de 14 de març pel qual es declara l'estat d'alarma per a la gestió de la situació de crisi sanitària per la COVID-19.

El decret capgirà les nostres vides, des de la seva publicació s'han pres decisions difícils, més o menys encertades i sotmeses a la incertesa del que encara pot arribar. És convenient tornar al confinament? Paralitzar sectors socioeconòmics? Com seguir endavant? No queda més remei que viure la nova realitat i treure el cap de la millor manera possible.

Obrir els centres educatius ha estat una de les grans preocupacions, per la qual cosa hem contactat amb professionals de les escoles de la vila que ens han parlat de l'experiència.

Del confinament fan un balanç positiu del treball del professorat, de l'alumnat i de la col·laboració familiar, és veritat que no tothom respon igual, però aquesta conjectura també es dona en situacions normalitzades.

La tecnologia informàtica i els dispositius mòbils han estat bàsics per continuar el curs. Tots els centres hi tenen experiència i la resposta organitzativa va ser ràpida, això no vol dir fàcil.

A l'IES van detectar que tenien una bona infraestructura i coneixements per donar resposta, amb dos dies, a una situació excepcional, a la qual va respondre la majoria de l'alumnat. Amb els infants de zero a dotze anys la coordinació amb la família fou fonamental, es van utilitzar els canals oficials de l'escola i d'altres particulars, com el mòbil i fins i tot visites domiciliàries. Les vídeocridades, amb els més petits, ajudaren a no perdre el lligam afectiu.

No totes les llars tenen els mateixos mitjans, ni totes les famílies; ni tots els infants els mateixos coneixements i autonomia, per això el policia tutor ha ajudat a vincular famílies i alumnes desconnectats.

S'ha après d'aquesta situació adversa, s'ha canviat i reestructurat la manera d'ensenyar i s'han preparat per afrontar diferents escenaris. No han aturat, durant l'estiu, perquè s'ha hagut de planificar el nou curs amb molts de dubtes. Les instruccions de les institucions es modificaven així com es complicava la situació sanitària, cosa que ha dificultat l'elaboració del Pla de contingència que contempla diversos escenaris.

Setembre, dia 1, amb la por al cor, s'obren els centres, cal començar i experimentar la planificació, es treballa a escarada per reajustar-se a la normativa: espais, mesures de seguretat, ràtios, tutories, horaris, reunions amb famílies, etc. Fer quadrar l'inici de curs, en un any normal, és molt laboriós i enguany ha estat una feina titànica. De manera esglaonada, a partir de dia 10, s'incorpora l'alumnat i les famílies confien amb el professorat.

Superats els entrebancs inicials, sorgeix una altra preocupació, la gestió i el control de les emocions, després de l'alegria dels primers dies es detecta que hi ha infants tristos. La pandèmia no permet abraçades, besades, compartir... la mascareta dificulta el llenguatge no verbal, la complicitat, el somriure; és difícil detectar l'estat d'ànim, per això es tem que es pugui crear un desequilibri en aquest sentit.

Malgrat la dissortada circumstància, amb molt de seny, professionalitat, il·lusió i creativitat s'ha sabut rendibilitzar les adversitats i els centres esdevenen un lloc segur. La comunitat educativa pren consciència i es rema cap a una mateixa direcció per assolir l'èxit educatiu.

Gràcies educadores, mestres i professorat de Porreres, sense vosaltres no hagués estat possible.

1 RETORN A LES AULES ENCERT O DIFICULTAT? L'escolarització ha fet un gir de 360° que hem pogut reflectir amb les lletres del títol a l'inrevés.

El dia 8 d'agost es dugué a terme la presentació del llibre *Estimada Formentera* a càrrec de l'autor Feliu Renom. Aquest acte fou presentat per Miquel Morlà i Feliu Renom, metge català que viu des de fa 43 anys a Mallorca.

Feliu Renom fa 10 anys es va adscriure al moviment Urban Sketchers. Dibuixa tot el que veu allà on va. Ha publicat llibres al voltant del barri del Terreno de Palma, d'Estellencs i la catedral de Palma -*La Seu dibuixada*. Aquest darrer és el que va presentar. Alguns dibuixos han romàs exposats al Cafè Can Toni de Son Oms.

juaneda
miramar

Anàlisi Clíniques

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:00 a 10 hores

Carrer Sa Galla 19 B
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas (no muface), Asisa, Agrupació
Mutua, Axa, Mapfre (no muface), Sanitas, DKV, Groupama,
L'Aliança, Caser, Fiatc...

PROPERES ACTIVITATS DE L'AGRUPACIÓ

Després d'aquests mesos d'aturada forçada per la COVID-19, els membres de la junta directiva de l'entitat ens vàrem reunir –complint amb les normes de seguretat– per parlar de les possibles activitats que podríem dur a terme durant els mesos de tardor. Férem memòria de les que quedaren sense realitzar amb la possibilitat de recuperar-les i així, juntament amb les noves propostes, començarem a confeccionar el calendari. Sense oblidar les dificultats que representen les normes de seguretat, cercarem alternatives d'espais interiors i exteriors més grans i calcularem l'aforament del local que és de 20 persones.

Per tant, amb il·lusió i ganes reprenem el cicle de lliçons, les excursions, les visites comentades i les excides, convençuts que la situació actual no pot aturar la cultura, però que hem de prendre mesures perquè sigui segura per tots.

Dissabte, dia 17 d'octubre Jordi Ramos i Cesc Busquets, responsables d'Atics Arqueologia, acompanyaran a Tomeu Garí per parlar de *L'exhumació de Son Coletes, la memòria d'un extermini*.

I per Sa Fira, ja estam preparant la tradicional taula rodona sobre un tema d'actualitat, tot un clàssic dins la programació de tardor. Serà divendres, dia 30 d'octubre a l'Auditori.

Com ja és costum, seguirem fent difusió de les activitats programades per mitjà de les xarxes socials i el correu electrònic als associats.

També volem aprofitar per informar-vos que durant l'any 2021 celebrarem el 50è aniversari de l'entitat i ho volem festejar amb una bona programació, si la pandèmia ens ho permet!

Sens dubte, les ganes no manquen i farem el possible perquè el 50 aniversari sigui tot un èxit. La història de l'entitat que en Tità Lliteres i na Catalina Maria Garí estan escrivint ja comença a tenir forma i serà una realitat ben aviat.

Esperem poder gaudir de la cultura amb la nova normalitat, amb seguretat i recorda: PER UNA CULTURA SEGURA: mans netes, distància de seguretat i ús de la mascareta.

SABEU QUE...?

Els coordinadors i qualque ajudant

...enguany no feia falta fer cap programa de festes, més que dos o tres actes inexcusables i dos o tres actes culturals més? S'ensumava d'una hora enfora la suspensió, i no era necessari fer segons què.

...està molt bé que hi hagi miralls als carrers per veure si venen cotxes, però una repassadeta per fer-los nets de tant en tant no estaria malament?

...hi ha un grup d'esburbats que embruten el portal de l'Agrupació amb llaunes i closques de pipes de gira-sol? A part d'embrutar, molesten als veïnats! Si li sumam el renou de la màquina dels aires condicionats del Quarter Vell...

...a Porreres tothom critica però molts pocs volen fer? I «hauríeu de fer», i «hauríeu de dir», i «convé que faceu» i un llarg etcètera. Però a l'hora de fer feina o de canviar les coses, els toros des de la barrera. I saps que ho és de fàcil!

...hi ha uns quants solars dins i als afores de Porreres que estan plens de brutor i escombres? Fa oi! Per exemple, el solar del principi del Camí des Pla. Aquí ningú actua? La imatge del poble és important!

...hi ha propietaris de solars de dins el poble que malgrat estiguin obligats a tancar-los, no en fan cas? I llavors són un niu de brutor.

...al Google Maps encara hi surt la Placeta d'en Lluc com a Plaça Antoni Maura?

...i que en aquesta plaça hi ha persones que se pensen

que la plaça és seva i de ningú més?

...a Monti-sion la gent hi fa el que vol? Sí, el que vol! Fogueres a l'estiu, fems per tot...un desastre! I la guàrdia civil, a què espera? Entre això i l'engronsador que està espanyat de fa mesos, estam ben arreglats! I l'Ajuntament i la Parròquia que es passen la pilota l'un a l'altre...

...han retirat les cadires de la Sala Polivalent per poder reconvertir aquesta sala en una aula per al Col·legi Verge de Monti-sion? Ja que hi són, les poden tirar al fems i posar-les noves, que aquestes ja hi devien ser quan era un quarter de la Guàrdia Civil!

...la nova junta de l'Associació de Persones Majors la formen 7 homes i cap dona? Hi ha coses que avui en dia ja no haurien de passar...Tot i això, sort i encerts als seus membres.

...el proper número de «Es Saig» serà el número 100? Bona notícia que hi hagi una petita publicació que informi del dia a dia de la Sala, encara que hagi estat molt de temps a tornar al carrer amb assiduïtat (i gràcies a la reivindicació d'aquesta secció...creim). Que segueixi així!

...La Caixa i Bankia s'han plegat? Ara sí que ha deixat de ser «nostra», «sa nostra»! Com han canviat els temps. Els deixes els teus estalvis i encara et fan pagar! I quanta gent anirà al carrer? Quina oficina tancaran a Porreres? Enviam ànims als seus treballadors porrerencs.

NOTICIARI PORRERENC

Simó Tortella Sbert i Toni Sorell

RENOVACIÓ

A finals de juliol, l'Associació de persones majors de Porreres va renovar la seva junta directiva. D'ara endavant, presidirà l'entitat l'explicia local Joan Mayol. Substitueix en el càrrec Miquel Melià. A la fotografia podeu veure la resta de membres que conformen la junta.

6 D'AGOST PRODUCTE LOCAL

Agromart Balear ha signat un conveni de col·laboració amb l'Associació de varietats locals de Mallorca. A partir d'ara, els productes de quilòmetre zero que es despatxin a les tendes que l'empresa porrerenca té arreu de l'illa lluiran un distintiu de l'associació, perquè es puguin identificar més fàcilment.

10 D'AGOST MÉS MÚSCUL MUSICAL

La Filharmònica Porrerenca té 8 membres més. Ara la banda ja supera la cinquantena de músics. Les darreres incorporacions són Abril Guerrero, Miquel Grimalt, Agnès Melià, Roser Miralles, Xisca Mora, Emma Sánchez, Catalina Servera i Francina Tortella.

12 D'AGOST SANT ROC SUSPÈS

El pregó del fotògraf Sebastià Vidal ha estat un dels pocs actes de Sant Roc que s'han pogut celebrar. Posada la bandera, l'increment diari de contagis per coronavirus a totes les Illes va provocar que l'Ajuntament, seguint altres consistoris, decidís suspendre la resta d'activitats que s'havien programat.

10 SETEMBRE ESPAIS PÚBLICS RECONVERTITS

L'Ajuntament ha cedit espais del poble perquè les escoles puguin fer-hi classe o altres activitats, garantint les distàncies de seguretat. L'Escola Nova té a la seva disposició aules del Centre de formació musical i de l'edifici de la Biblioteca Municipal, a l'Escorxador. El Col·legi Verge de Montisíon utilitzarà la sala polivalent i el carrer Caritat.

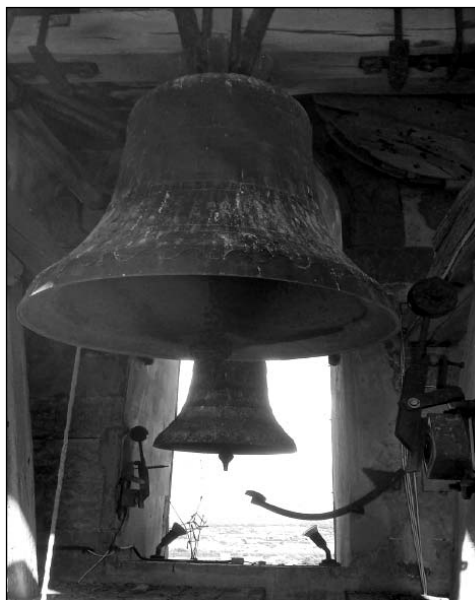

ÈXIT EDUCATIU I MÈRIT POLICIAL

La porrerenca Marta Escoda, directora de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, ha estat distingida amb la medalla al mèrit policial per la seva tasca de coordinació i impuls del programa Policia Tutor. Enguany fa 10 anys que aquesta idea va veure la llum i de llavors ençà, els bons resultats l'han avalat.

TORNEN A TOCAR

De nou, una tempesta ha afectat les campanes i el rellotge del campanar de la Parròquia. El parallamps va tenir feina durant el temporal de finals d'agost. La instal·lació elèctrica no va suportar la descàrrega i dues de les cinc campanes deixaren de tocar. A hores d'ara, totes funcionen altra vegada.

LA PLAÇA, MOTIU DE DEBAT

32 signatures de comerciants que tenen els seus negocis al voltant de la plaça de la Vila demanen a l'Ajuntament que reobri al trànsit rodat per l'Avinguda Bisbe Campins. Diuen que el tancament, lluny de servir per revitalitzar l'economia, ha perjudicat la majoria de negocis. El consistori, ara, estudia tornar a obrir pas als cotxes però només durant els dematins.

Esport - SABATES

Ballester Melià

C/ L'Almoina, 19
07260 PORRERES

Tel. 971 16 82 76
Tel. Part. 971 64 74 21

PORRERES PODRÀ VOTAR LA BANDERA DEL MUNICIPI

Simó Tortella Sbert

La COVID-19 segueix marcant la celebració de les reunions que realitza la corporació municipal de Porreres.

Dia 27 de juliol de 2020 es dugué a terme la sessió ordinària del mes de juliol i, en aquell moment, la normativa va permetre poder fer la reunió de manera presencial, però sense públic. A més dels regidors, hi assistí l'equip de gravació de PorreresTV que, com ja és habitual, al cap d'unes hores va emetre l'enregistrament pels diversos canals que té l'entitat.

BIBLIOTECA MUNICIPAL DE PORRERES

Margalida Roig Font

La Biblioteca Municipal de Porreres adapta els seus espais perquè puguin ser utilitzats com a aules a causa de la Covid-19.

Aquesta mesura ajuda a trobar una solució a la manca d'espai que sofria l'Escola Nova per aquest curs escolar atípic. La sala infantil, la sala principal i la sala d'estudi es converteixen en tres aules de primària i, d'aquesta manera, el centre escolar pot complir amb el seu pla de contingència per fer front a la Covid-19.

Temporalment se suspelen els serveis de la Biblioteca excepte el de préstec i devolució dels diferents formats (llibres, DVD, CD, revistes, etc.) en horari de dimarts a divendres de 16.30 a 19.00 hores. Per fer ús d'aquest servei és imprescindible l'ús de mascareta, rentar-se les mans amb hidrogel abans d'entrar, mantenir-se dins les zones senyalitzades, respectar les distàncies i seguir les instruccions del personal de la Biblioteca. També es fomentaran les activitats virtuals a través del Facebook de la Biblioteca de Porreres.

Diàriament es duen a terme protocols de neteja i desinfecció exhaustius perquè la Biblioteca sigui un entorn segur.

El primer punt va servir per modificar la prohibició de l'ús de fusteria metàl·lica a les qualificacions de nucli antic II i zona intensiva que marquen les normes subsidiàries en ús.

Per altra banda, també la corporació per unanimitat decidí amortitzar 475.000€ dels préstecs contrets amb el romanent líquid de tresoreria, i eixugar així deute municipal.

Es va acordar la creació i la posada en funcionament d'una comissió del nomenclator i del procediment per a l'assignació de noms de carreres, equipaments i espais públics del municipi. Aquesta estarà formada per 2 tècnics i per un representant de cada partit polític del consistori.

La batlessa també va posar damunt la taula la necessitat de tenir una bandera que identifiqui Porreres. En la seva exposició va deixar clar que el que s'havia fet era comanar un informe sobre símbols històrics de Porreres que ajudassin a la confecció d'aquesta senyera identitària. Hi ha 2 propostes que es posaran a exposició pública i llavors el consistori decidirà.

Finalment i entre altres temes, amb l'abstenció del PP i els vots favorables de la resta de grups es va aprovar la moció sobre la delegació de les competències de la disciplina urbanística a l'Agència de Defensa del Territori de Mallorca, presentada per MÉS.

Dia 10 de setembre de 2020: sessió extraordinària que es tornà a celebrar telemàticament. A aquesta sessió no se'ns va convidar a assistir-hi i és per aquest motiu que només us podem comentar que es va tractar el malestar davant la proposta que feia el Govern Central de convertir el Romanent de tresoreria local en un préstec al Govern de l'Estat. Pel que hem pogut saber, aquest tema no va precisar votació, ja que el mateix dia al Congrés de Diputats aquesta proposta havia estat rebutjada per la majoria.

En el moment de finalitzar aquesta crònica municipal, hem sabut que pel proper 28 de setembre de 2020 s'ha convocat una nova sessió que també serà telemàtica. Esperem que hi puguem assistir i d'aquesta manera poder-vos contar el que s'ha parlat i decidit al proper número de desembre.

Aquí teniu la segona edició d'aquesta secció, per fer el *Llum d'Oli* un poc més entretengut i per poder jugar un poc aprenent coses sobre el nostre poble. Trobareu les solucions de tots els jocs, preguntes o endevinalles a les següents pàgines, un poquet amagades per fer-ho més divertit. Estam cercant alguna persona que s'animi a dibuixar alguna vinyeta humorística sobre Porreres... si en teniu ganes, digau-nos-ho enviant un correu a llumdoliporreres@gmail.com

POSSESSIONS DE PORRERES

S	D	R	W	V	A	E	S	M	O	R	E	I	S
A	S	J	S	S	O	N	V	A	L	L	S	K	I
T	S	O	S	L	S	O	N	N	E	B	O	T	V
O	A	O	N	O	V	A	Y	R	H	M	V	A	S
R	L	E	N	C	N	S	B	R	K	N	Y	O	O
R	H	S	S	M	O	B	O	A	R	M	F	V	N
E	P	O	K	R	E	T	A	N	S	C	S	T	R
S	E	N	S	E	I	R	A	T	O	T	G	G	O
O	S	L	O	S	R	Q	C	L	L	R	I	D	D
N	T	L	N	P	N	F	U	A	Q	E	E	D	O
O	A	U	S	A	C	C	O	E	D	K	T	L	A
B	S	I	A	G	H	M	V	Z	R	A	R	Q	L
R	T	S	N	O	S	W	W	K	B	S	L	U	G
A	Y	C	Ç	S	S	I	A	C	P	Y	J	W	W

ENDEVINALLA

Mirant de dalt sembla una creu,
de costat unes ulleres,
serveix per anar corrents...
si no et trenques les costelles.

SOPA DE LLETRES

Troba els noms d'aquestes setze possessions de Porreres:

- (Es)Moreis
- (Es)Riquers
- (Sa)Bastida
- (Son)Batlet
- (Son)Lluís
- (Son)Nebot
- (Son)Orell
- (Son)Sanç
- (Es)Pagos
- (Es)Tast
- (Sa)Torre
- (Son)Cota
- (Son)Mercadal
- (Son)Obra
- (Son)Rodó
- (Son)Valls

SUDOKU

		6		9			5	
8	3	4			5			
5	9	1	2	8			6	
			4	3				2
		9	7		1	5	4	8
		8	5			6	7	
1			9	7		4		5
		3					1	6
6	4			5		2	8	

DICCIONARI INVERS

Esbrinau quina paraula correspon a la següent definició del Diccionari Alcover-Moll:
Conjunt de coses aplegades una al costat de l'altra i lligades perquè no se separin..

QÜESTIONARI PORRERENC

Només hi ha una resposta correcta a cada pregunta.

1. Quines dues bandes de música hi va haver entre 1942 i 1962?

- a) Filharmònica Porrerenca i banda Santa Cecília
- b) Filharmònica Porrerenca i Banda Santa Gertrudis
- c) Banda Santa Cecília i Filharmònica Sant Roc

2. Quin d'aquests no és un barri de Porreres?

- a) El Camp Redó
- b) El Camp de la Senyora
- c) Porrerí

3. Toni Juan condueix el programa de ràdio anomenat...

- a) Cita a les 10

- b) Cita de l'albercoc
- c) Cita amb es Caragol

4. Quin any va venir Sant Vicenç Ferrer a Porreres per predicar?

- a) 1415
- b) 1512
- c) 1413

5. Quina d'aquestes obres no ha fet mai el Grup Foganya?

- a) Na Mandanga i na Patanga
- b) Majòrica
- c) Els Pirates

UN POC D'ALEGRIA A FORAVILA

Rafel Figuera Vaquer

Molt m'agrada un garrover
Perquè té fruita tot l'any
Quan li cullen sa d'enguany
Ja té sa de l'any que ve.

A ningú li vendrà de nou si diem que aquest estiu ha estat difícil també pel sector primari del poble. Aquesta vegada no han estat les plagues ni els preus baixos, ni tampoc les inclemències del temps. La Covid-19 va arribar de forma sobtada i amb ella els seus afectes socioeconòmics.

Però la fortuna o l'atzar ha volgut que a final d'estiu comencéssim a parlar de la garrova, ja que enguany té un preu digne. Això ha provocat que aquestes setmanes poguéssim veure, a diferents finques de la vila, padrins, pares, fills i nets espolsant garroves; hem vist fer voreres netes i baixos d'arbres que feien anys que no es tocaven, estampes que, en aquestes darreres dècades, han estat gairebé testimoniales.

Podem xerrar d'alegria generalitzada, perquè són moltes les famílies porrerencques que davant la davallada de feina dels sectors d'hostaleria

o restauració han pogut aprofitar la campanya de la garrova. I és que ha estat un goig veure l'activitat que han tingut els magatzems de Porreres aquests mesos.

Aquesta garrova porrerenca, majoritàriament de la varietat *Bugadera*, destaca pel seu alt rendiment de garrofi (fins a un 18%) respecte a la popa, això es dona perquè la garrova de Porreres no és tan gruixuda com la d'altres indrets de Mallorca.

En realitat, és el garrofi el que marca el preu de la garrova, ja que a diferència de la polpa, que es consumeix en forma de farina per pastisseria i majoritàriament pel bestiar, el garrofi té algunes finalitats medicinals i, a més, es troba en molts de productes comestibles, perquè d'ell se'n fa goma de garrofi o gelificant, un ingredient natural molt utilitzat per a augmentar la viscositat i donar millor textura a alguns líquids.

La producció d'aquesta campanya també es presumeix molt bona, principalment per dos motius: el primer, és perquè els garrovers han fruitat molt bé a causa d'unes con-

dicions òptimes de pluja; i el segon, és el factor preu. Aquest fet fa que siguin molt pocs els quilograms que quedaran sense collir, ja que paga bé la pena.

Taula de kg de garrova porrerenca entregada als dos principals magatzems de la vila:

Any	Preu	Kg en tones
2020	0,82	1000
2019	0,65	600
2018	0,55	1090
2017	0,33	660
2016	0,22	746
2015	0,25	580
2014	0,25	1094

Acabaré agraint a tots els propietaris o pagesos de finques que, amb vocació, cuiden les seves terres i els seus arbres, uns garrovers que ens molts casos son més vells que nosaltres mateixos. També vull agrair als valents que, en temps en què la garrova no es pagava collir-la, varen apostar per fer plantacions noves. Tot plegat fa que avui puguem gaudir d'un foravila un poc més viu.

Barbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER

FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de N'AMENQUAL, 10 - Telèfon i Fax 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

EL PRONÒSTIC DE TEMPESTES I LA SEVA INCERTESA

Miquel Tomàs Burguera

Els vents intensos, la pluja forta i el calabruix són alguns dels fenòmens que tot sovint acompanyen les tempestes i que poden arribar a suposar un risc per la societat. Per tant, el seu pronòstic resulta cabdal pel nostre dia a dia. Per desgràcia, aquest pronòstic és molt complex i està ple d'incerteses. És a dir, de preguntes que som incapaços de respondre de manera rotunda. Aquesta incertesa pot estar vinculada a l'ocurrència de la tempesta (hi haurà tempesta realment?), a la seva severitat (com d'intensa serà la tempesta?), a la seva localització (on afectarà la tempesta?) o al moment temporal (tendrem tempesta al matí o a l'horabaixa?).

Ni com a societat ni com a individus ens duim bé amb la incertesa. El que reclamam, per tant, són pronòstics exactes, que siguin capaços de dir-nos, per exemple, si demà a les 12h del migdia farà sol o tendrem una tempesta, i en cas que tenguem tempesta, quants litres cauran i a quina hora s'aturarà de ploure. Aquest desig d'informació exacta dista molt del que la ciència ens pot oferir, especialment en situacions de risc de tempestes.

Manejar aquesta incertesa no resulta senzill. A nivell de comunicació resulta prou complex construir un discurs que transmeti de manera fàcilment entenedora el risc al qual ens exposam al mateix temps que deixi ben clara la possibilitat que finalment el risc no es concreti. A nivell personal, la complexitat radica principalment en la presa de decisions davant aquesta incertesa. Hi ha ocasions en què un pronòstic de tempestes intenses ens obliga a suspendre o modificar activitats planificades amb anterioritat, especialment aquelles que es realitzen a l'aire lliure. Els avisos de l'Agència Estatal de Meteorologia (AEMET) intenten aju-

dar-nos en la presa de decisions, que al final recau en nosaltres mateixos. Així, el sistema d'avisos es presenta com un sistema semaforic, que resulta prou clar i senzill. El color verd ens indica que el pronòstic no contempla cap fenomen meteorològic de risc i els colors groc, taronja i vermell s'empren per advertir-nos del pronòstic de fenòmens meteorològics intenses. Dit això, coneixem prou el sistema d'avisos d'AEMET com per saber com actuar davant un avís taronja o davant un avís groc? Per exemple, el dia del cap de fiblò de Banyalbufar, amb un avís taronja actiu per tempestes intenses, hi havia prou gent fent esport a la Serra de Tramuntana. Era per un desconeixement del sistema d'avisos, per una concepció errònia del risc al qual s'exposaven o perquè tanmateix diguin el que diguin els pronòstics «rees farà»?

Tot això es complica encara més, ja que alguns mitjans de comunicació o perfils de xarxes socials fan un ús excessiu de tecnicismes meteorològics. Parlar de «DANA» o de «ciclogènesis explosiva» no suposa un problema mentre ens assegurem que el destinatari del nostre missatge (la societat en general) entén el que li volem transmetre. De fet, un dels grans objectius de la comunicació meteorològica en situacions de risc és transmetre un missatge clar, concís, senzill, directe i com més unificat millor. Que sigui capaç de garantir que el màxim nombre de persones entenguin el risc al qual eventualment es poden veure exposats, i que siguin conscients dels canvis que han de fer en les seves activitats previstes per tal de minimitzar el risc al qual es poden veure exposats.

Per desgràcia, molt sovint veiem qui es recrea excessivament en tecnicismes o que llança pronòstics catastrofistes

sense un gran fonament que fan més mal que bé. Personalment els dic «assustapadrines», i les xarxes socials en van plenes.

Evidentment, sóc un pecador confès, i no sóc qui per donar lliçons. Però com a societat tenim un repte per davant, i no és tan senzill com sembla. Hem d'aconseguir que la gent, a nivell individual, aprengui a prendre les seves pròpies decisions en base a pronòstics que poden tenir una gran incertesa, però un gran risc al mateix temps. Exigir un pronòstic acurat i unes infraestructures adaptades als riscos del nostre territori és necessari, però no suficient. De res serveix, si després, amb un avís de tempesta intensa, tenim gent passejant a l'aire lliure com si res.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

JULIOL

Dia 140,6 litres/m²
TOTAL0,6 litres/m²

AGOST

Dia 2921,5 litres/m²
TOTAL21,5 litres/m²

SETEMBRE

Dia 10,9 litres/m²
Dia 65,8 litres/m²
Dia 718,8 litres/m²
Dia 823,1 litres/m²
Dia 101,7 litres/m²
Dia 180,9 litres/m²
Dia 261,8 litres/m²
TOTAL53,0 litres/m²

NO PODEM PERDRE LA MEMÒRIA (II)

Bartomeu Garí Salleras

Record amb enyorança els horabaixes d'estiu d'antany al carrer dels Parents. Cap a les sis, una teringa de cadires s'estenia davant ca nostra. A la cita diària, mai no hi faltaven madò *Lluca*, madò Antònia *Jordana*; les franceses, na Françoise Petrus i na Maria Pérez, que cada any estieujaven a Porreres; na Coloma Bauçà *Xiscos*, sempre elegant i que vetlava la porta de la seva botiga per si hi entrava algun client i ma mare, na Catalina Salleras *Perdiu* que, post en mà, cosia els encàrrecs de moda que li havien fet. Sempre em vaig demanar com ho feia per ajuntar els retalls de roba i a la vegada no perdre el fil de la conversa. A la trobada, tampoc no hi faltaven mai, l'amo en Toni *Betlem*, assegut davant la ferreria del seu gendre, Mateu Bauçà *Perdiu* i el seu veïnat, l'amo en Mateu Bover *Tallades*. Unes imatges que tenc ben presents d'un temps passat que ja no tornarà.

Un d'aquests capvespres de feina, d'esbarjo i de reunions improvisades es va aturar a xerrar amb ma mare una dona petitona, molt simpàtica i riallera. Era madò Rosa Sampol Cerdà *Paula*. Amb una veu ben clara i directa va encetar la conversa: *Perdiu,*

com tens el meu vestit? I ella li respongué: *Demà estarà a punt de provar. Sempre me passes amb cançons* li contestà ella, amb un somriure a la boca. Ho record com si fos avui. Curiosament, un bon grapat d'anys després –pel mes de gener de 2003– vaig enregistrar el seu testimoni, m'interessaven molt les seves paraules: *Vaig partir molt. Se'n dugueren el meu germà i no va tornar mai més.*

Com la major part de familiars de víctimes de la repressió de la Guerra, madò Rosa *Paula* va patir en silenci, a casa seva, al costat de la seva mare. Durant molts anys, ningú mai va recordar-se d'ella, ni del seu germà es *Pastor Paula*, un veïnat nostre que fou assassinat i cremat –juntament amb un grup de porrerencs– a un dels tres foguerons que encengueren els falangistes davant l'antic cementeri des Pla de son Mas de Manacor. Aquella torradissa humana del sendemà del dia de la Mare de Déu d'agost del 36 és un dels fets més horribles de la repressió mallorquina de la Guerra que ha quedat per sempre en la memòria col·lectiva.

Perquè no torni a passar mai més, no podem perdre la memòria.

Rosa Sampol Cerdà Paula
(1920-2017)

Rosa Sampol Cerdà *Paula* va néixer a Porreres dia 17 de març de 1920. Dos dies després fou batejada a l'Església parroquial de Porreres. Era filla de Sebastià Sampol Juan i Maria Aina Cerdà Font. Als 31 anys, es va casar amb Tomeu Julià Nicolau *Pa*. Varen tenir dos fills, en Sebastià i en Tomeu. Vivien al carrer Sant Roc, al barri des Camp de la Senyora, just

PORRERES - tlf. 971 64 73 16

darrera l'antiga fàbrica de sabates. Un capvespre ben fred del mes de gener de 2003 vaig anar a casa seva. Uns dies abans havíem quedat per parlar del seu germà gran, en Rafel. Li deien es *Pastor Paula*. Era fadrí i va morir quan tenia 28 anys. Aquestes foren les primeres paraules de madò Rosa: *Cada vespre tenia el costum d'anar per amunt, a la Plaça, però abans del primer toc de queda tornava a ca nostra. No esperava al segon. Aquest fet feia molta gràcia als seus amics, que sempre –entre rialla i rialla– li retreien que frissàs tant. En Rafel era el meu germà gran, treballava de foraviler i feia de pastor a la possessió de Son Lluís, per això li deien es Pastor Paula. Crec que anava a qualche reunió política, d'això no estic molt segura, jo era molt jove. Li agradava molt llegir i estar ben informat. Sempre estava “al tanto” de totes les notícies. Record també que quan en Climent Marió fou el batle de Porreres, ell era regidor.*

He de reconèixer que no sabia moltes coses de Rafel Sampol Cerdà. Únicament unes línies que havia publicat el bon amic Llorenç Capellà al *Diccionari Vermell*: *Havia passat els trenta anys quan l'assassinaren a son Coletes. Era regidor i militant d'Esquerra Republicana*. Amb la seva foto amb la mà, madò Rosa em va aclarir com varen ser els darrers dies de la vida del seu germà Rafel: *Quan va esclatar el moviment militar del juliol de 1936, volia amagar-se, però no ho va fer. Uns dies després, el meu germà petit, en Jaume, va anar a la possessió de Son Lluís. Cercava en Rafel perquè sabia que el cercaven. No el va trobar. Després de dinar va tornar a partir cap a un tros de terra on sempre el seu germà feia pasturar les ovelles, però ja no hi era. Pensaven que havia fugit, però no va ser així.* Malauradament, el que temien els seus germans va passar

unes hores després: *L'endemà capvespre, quasi de nit, un grup de falangistes vengueren a ca nostra al carrer dels Parents i el se'n dugueren. Uns moments abans, els escamots de Falange havien detingut Sebastià Ferrà Xamena Carraxet, president del sindicat Fraternitat Obrera de Porreres que vivia al carrer del Príncep; Andreu Amengual Barceló que era regidor de l'Ajuntament i vivia uns metres més amunt, al carrer Passarotx i el jove de devuit anys Fèlix Parejo Mesquida que vivia al carrer d'en Móra. Era el dia de la Mare de Déu d'agost del 36: Tots anaren a Manacor. Ens digueren que passarien la nit a Cals Hermanos al carrer Lluís. L'endemà dematí, ma mare li va dur el berenar i ja no hi eren. No vàrem saber res més d'ell. Mai ens donaren cap explicació, ni on se l'endugueren ni on va morir, res de res.*

Porreres s'havia convertit en un poble ple d'odis i venjances. Madò Rosa m'ho va relatar d'aquesta manera: *Una vegada, un bon grapat de dones ansioses de veure detinguts esquerrans s'acostaren a la seu de Falange, al cafè de Can Bernat Renya (Bar can Miquel) i exclamaren: «I som con noltros, no duen cova com la del dimoni».* També em va aclarir que qualsevol fet s'aprofitava per fer sang: *Després de la mort del meu germà Rafel, no ens molestaren molt, ara bé, com he dit, no sortíem de ca nostra. No anaven ni a missa. Ja no crèiem en res. Record que cada vegada que l'exèrcit de Franco conqueria una ciutat de la península organitzaven passacarrers. Llavors un falangista de Porreres, matava una gallina davant el portal de ca nostra.*

La repressió també es va acarnissar amb els familiars dels porrerencs d'esquerra: *Tothom anava molt erugat, hi havia molt poc coneixement. Mon pare feia uns anys havia mort i els germans*

tampoc hi eren. Quedarem totes soles i teníem molta por: estàvem acoquinades perquè eren capaços de llevar-nos el coll... Les paraules de Rosa Sampol em varen fer entendre molt bé que hi havia moltes ganes de matar: Cada dia mataven a Porreres. Els qui mataven ja són tots morts. La llista era ben llarga. No fa falta que escriguis els seus noms, però vull que sàpigues qui eren.

Un cop acabada la Guerra, tothom hagué d'adaptar-se a les directrius de la Dictadura franquista i a tots els seus seguidors, que eren molts. Aquests imposaren un seguit de determinacions amb la intenció de destruir les famílies dels repressaliats que eren considerades enemigues del règim: *Ma mare patia molt, estava molt angoixada, no podia contar res a ningú i no podia anar a cap lloc, havies d'estar a ca teva, molta gent ens va donar l'esquena. Ens tenien la vista damunt.*

El relat esfereïdor i ben clarificador de Rosa Sampol Cerdà ens fa entendre que la Guerra va fer trossos la seva família i moltes altres. El motiu: Rafel Sampol Cerdà era una persona justa, intel·ligent, sabia llegir i defensava el model democràtic de la República. El seu desig: volia un poble més obert i millor per tots. Per això l'assassinaren: *A ca nostra érem quatre germans. En Rafel era el major, era de la quinta del 29. El més petit, en Jaume, que era del 36 i el segon, en Sebastià de la quinta del 31. Jo era la més petita. Quan va començar la Guerra, els varen enclotxar a tot tres. Dos cap al front de guerra i en Rafel va desaparèixer.*

Després de l'entrevista, començarem una bona amistat que va durar fins el moment que va partir. Madò Rosa Sampol Cerdà va morir dia 4 de desembre de 2017 als 97 anys. Per sempre madò Rosa.

“SEMILLA”: DEL CASTELLÀ AL CATALÀ. EL LLARG CAMÍ DE LA NORMALITZACIÓ (II)

Joan Barceló Xibic

L'enquesta haurà d'esser entregada abans del dia 19 de novembre a qualsevol membre del Consell Parroquial, a la Rectoria o dins la bacina de l'església.

Nom i llinatges _____

Carrer i n.º _____

(posau una creu a la forma més preferida)

- Prefereisc la «Semilla» escrita tota en la llengua de Mallorca.

- Prefereisc la «Semilla» escrita tota en castellà.

- Part en castellà i part en la llengua de Mallorca.

- M'és indiferent.

- Es poden fer les observacions i donar els suggeriments que es cregui oportú.

Firma. _____

Butlleta de l'enquesta (“SEMILLA” 317. Nov. 1980)

El quinquenni que marcà el camí

Pel juliol de 1975, amb el dictador malalt i el règim enfonsant-se, “SEMILLA” va publicar una compromesa i atrevida «Declaració dels bisbes de les illes» –que havien signat un mes abans– amb el títol «La responsabilitat dels cristians en la promoció de la nostra llengua i cultura». En el preàmbul deien «[...] una paraula d'encoratjament sobre el present i les perspectives futures de la cultura pròpia del nostre poble, i especialment de la nostra llengua [...]». També manifestaren «ser fidels a la doctrina de l'Església Universal que defensa el dret del poble a expressar-se amb la seva llengua i cultura pròpies, també en el cas de les minories ètniques». No cal dir que les paraules dels bisbes, tot i ser rebudes amb contrarietat per alguns sectors de la població, donaren una

força embranzida a l'ús del català al full parroquial, que a partir d'aquell número es va anar fent més i més present. Malgrat tot, “SEMILLA” seguia arribant a les llars porrerenques amb la llengua de “la España Una”, el degoteig d'escrits en català no parava. Així, un any més tard (maig de 1976) publicava una Declaració dels secretariats de “Justícia i Pau” de Catalunya en el marc de la seva campanya de promoció dels Drets Humans i, al cap de tres mesos, per primera vegada, l'article principal de la portada estava en català, així com també l'escrit de portada del número de Nadal.

L'any 1977 no fou gaire prolífic: només dos escrits. En canvi els dos anys següents sí que augmentaren la dosi de català a la “SEMILLA”. Cal destacar sobre tot un breu, però interessant, comunicat del Sr. Bisbe titu-

lat «Siguem qui som» publicat al número d'abril de 1978, i a la publicació del juliol el català tornava ser el protagonista de la primera plana, així com també a l'edició d'octubre de 1979.

1980, l'any del salt definitiu

A partir del mes de maig, encara que continuava essent la “Hoja parroquial. SEMILLA, Año XXVI. Núm. 312. Mayo”, la llengua catalana anava guanyant terreny al castellà, fins que el fulletó del mes de setembre –primera “SEMILLA” de Mn. Francesc Ramis (Algaida, 1940) com a nou rector– va adoptar amb naturalitat el català com a llengua majoritària, i només va mantindre en castellà el “Balance económico” i la secció “Liga Parroquial Virgen de Montesión”, a més de la capçalera.

Pel que es veu, aquest “excés” de català a la “SEMILLA” va irritar alguns feligresos que no veien amb bons ulls la “deriva catalanista” (que dirien alguns polítics espanyolistes) del full parroquial. Les queixes arribaren al Consell Parroquial, fins que les protestes i les pressions forçaren Mn. Francesc Ramis a publicar a la portada de “SEMILLA” del novembre una carta exposant els motius d'escriure-la en català: “El perquè de la nostra llengua” i varen incloure dues butlletes (una en castellà i una en català) perquè la ciutadania pogués contestar una enquesta amb quatre opcions. (vegeu la imatge)

La participació no fou gaire nombrosa. Només 238 persones la contestaren. A la “SEMILLA” del mes de

FULL PARROQUIAL **SEMILLA** ANY XXXV
Núm. 411

Porrerres

Abril

1989

Capçalera de la primera "SEMILLA" publicada totalment en català.

desembre es publicaren els resultats de l'enquesta i l'opció "Preferesc la 'Semilla' escrita tota en la llengua de Mallorca" va guanyar per una àmplia majoria. Així es va concloure la polèmica.

Malgrat tot, encara es torbarien set anys en normalitzar l'apartat de "La Liga Parroquial" que fou normalitzada pel desembre de 1987. Mentrestant, la capçalera seguia sent en castellà, i no seria fins a la publicació número 411 d'abril de 1989, que la parròquia, amb Mn. Bartomeu Tauler (Felanitx 1945-2019) al cap davant, –després de 35 anys–, publicaria la "SEMILLA" totalment amb la nostra llengua. (vegeu la imatge).

Hem d'agrair que els successius rectors de la nostra parròquia –Mn. Joan Rosselló *Firella* (Felanitx, 1936-Porreres, 2008), Mn. Àngel Reigadas (Santander, 1972), Mn. Sebastià Salom (Campos, 1944-2019), i l'actual rector Mn. Francesc Munar (Manacor, 1948)– hagin continuat fins als nostres dies la tasca que va iniciar fa 66 anys el felanitxer D. Gabriel Adrover. Cal remarcar també que a les pàgines de "SEMILLA" ha estat una constant al llarg de la seva trajectòria la publicació, adesiara, d'interessants articles, cròniques, etc. de caire històric que han contribuït a l'enriquiment cultural de la feligresia porrerenca. Des de *Llum d'Oli* ens congratulem i desitgem que sia per molts anys més.

Graduat Social

Av. Bisbe Campins, 3
07260 PORRERES
Tel. 971 16 80 38

ceràmiques i gres ◆ bigues imitació fusta
ciments ◆ saques ◆ aïllants ◆ canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250
Telef. i Fax 971 16 84 66

RAFEL SITJAR SERVERA I L'EPIDÈMIA DE CÒLERA DE 1865

Maria Barceló Crespí

Rafel Sitjar Servera (1835-1921), de can *Pistola*, va ser el fundador de la congregació porrerenca dels Germans de la Caritat, Terciaris de Sant Francesc d'Assís el 1866. És fill il·lustre de Porreres.

Pel mes d'agost de 1865, arribà a Mallorca una onada de l'epidèmia de *còlera morbo asiàtic* que s'anava expandint arreu.

El còlera és una infecció intestinal causada per la ingestió d'aliments o aigua contaminats per la bactèria *Vibrio cholerae*. Té un període d'incubació curt, entre menys d'un dia i cinc dies i la bactèria produeix una enterotoxina que causa diarrea, vòmits i, per deshidratació, es pot arribar a la mort si no es tracta aviat.

Hi ha hagut molts brots de còlera al llarg dels temps i a molts indrets del món, però aquest va ser especialment virulent. A Ciutat va durar entre principis d'agost fins a mitjan desembre i hi hagué 1.062 morts. L'impacte social i les repercussions polítiques varen ser ben notòries.¹

Fou llavors quan el germà Rafel decidí actuar com a infermer per tal d'ajudar als malalts. El dia 4 d'octubre partí cap a Ciutat i, com que no hi coneixia gaire les tresques, es deixà acompanyar per mossèn Francesc Mulet, porrerenc, que aleshores regentava l'església de sant Magí al barri de santa Catalina. L'endemà anaren

a l'hospital general però el germà Rafel volia assistir als contagiats, per la qual cosa, acudí a l'hospital instal·lat a l'antic convent de Caputxins que acollia malalts del còlera on va ser molt ben rebut, però no hi feia falta. El dia següent s'encaminà cap a l'altre hospital amb contagiats de còlera ubicat de manera provisional en un quarter de Provincials que hi havia a la vora de la Llonja de Ciutat on es disposaren cinquanta llits.²

L'encarregat de l'establiment era Manuel Sureda de Boixadors, marquès de Vivot, que l'admeté i el col·locà a la sala dels convalescents, però Rafel demanà que el possessin amb els malalts més greus. Hi va estar gairebé un mes i mig servint de dia i de nit sense cobrar cap cèntim i sense témer el contagi, sempre assistint als més desvalguts. Fins i tot, extenuat de cansament, un dia quedà dormit en el mateix llit d'on acabaven de treure un contagiats mort. Una vegada acabada l'epidèmia retornà a Porreres.

No faltaren actes d'acció de gràcies a Déu, com misses, cant de *Tè Deum*, processons... A la gran processó se li reservà el privilegi de portar la venerada figura del sant Crist dels Empestats que es guarda a l'església parroquial de santa Eulàlia. L'ajuntament de Ciutat volgué agrair les persones que dedicaren el seu esforç durant l'epidèmia en favor dels malats. Així, el 15 de desembre, nomenà una comissió que proposàs recompenses i

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

I, si t'interessa, pots consultar els números digitalitzats fins el 1996 a l'apartat «Llum d'Oli» del nostre blog (www.agrupacioculturalporrereres.blogspot.com) a través de l'enllaç amb la biblioteca digital de la UIB. Si desitges consultar algun número posterior al 1996, només ens ho has de demanar. Tenim en procés un web on trobareu els darrers números en pdf!

Volem ser la veu del poble! El Llum d'Oli és cosa de tots!

adjudicàs medalles a les persones mereixedores pels serveis prestats. Vint-i-tres en foren les agraciades amb una medalla que s'encunyà a propòsit i s'expediren diplomes honorífics.

Rafel Sitjar Servera va rebre alabances per part de molta gent en atenció a la tasca sostinguda per cuidar els malalts infectats. Entre altres, el metge director de l'hospital de la Llonja Antoni Jaume Garau, el prevere Rafel Barrera, el prevere beneficiat a la Seu Miquel Penya, el mateix marquès de Vivot i el bisbe Miquel Salvà Munar no varen plànyer els elogis a l'hora de destacar la caritat, abnegació i humilitat en el servei envers els contagiats.

L'Ajuntament de la capital mallorquina, per la seva banda, el 15 de gener de 1866 li atorgà el Diploma i la Medalla de la Beneficència com a testimoni d'agraïment pels seus rellevants i gratuïts serveis prestats a l'Hospital de la Llonja durant l'aflictiva temporada en què el còlera tenia envaïda la ciutat.

A Porreres per evitar l'epidèmia de 1865, les autoritats locals varen prendre diverses precaucions: «se acordonó la villa y se estableció un servicio de vigilancia que controlase las salidas y las entradas. De este modo se aseguraba el aislamiento y se podría impedir el contagio. Al mismo tiempo, por orden gubernativa, se clausuraron todas las escuelas[...]».³

Tanta sort que anys després, el 1883, el metge alemany Robert Heinrich Koch va identificar el germen productor del còlera i des de llavors aquesta infecció deixà de ser tan mortal tot i haver-hi hagut rèpliques fins i tot en la segona meitat del segle XX en diverses parts del món.

1 SALES VIVES, Pere; PUJADAS-MORA, Joana M.: "El cólera como conflicto y factor de legitimación. Palma, 1865", *Ayer*, 101, Madrid, 2016, p. 189-212.

2 RUBÍ, Sebastián: *Pasaron haciendo bien. Hermanos de la Caridad, Terciarios de San Francisco de Asís*, Salamanca, 1966, p. 46-60.

MUNAR OLIVER, Gaspar: *Història de Porreres (Des del segle XVII fins al XX)*, vol. II, Porreres, 1979, p. 280-282.

3 RUBÍ, Sebastián: *Pasaron haciendo bien. Hermanos de la Caridad, Terciarios de San Francisco de Asís*, Salamanca, 1966, p. 48.

CONFECCIÓ A MIDA
DISSENY INTERIOR
DECORACIÓ TÈXTIL

Chitón
DECORACIÓN

www.chitondeco.com

info@chitondeco.com

DAGMAR & ERICH FUSS
07260 Porreres/Mallorca
Ctra. Porreres – Campos km 0,4

Tel. 971-16 82 57
Fax 971-16 85 28

LLUM DEL PASSAT

Llum del passat que ens són les arrels i l'essència, llum del present que és l'existència, llum del futur que serà la continuïtat

Catalina Maria Garí Blanch i Sebastià Lliteres Lliteres

Local
Dinocris, 25 de febrer de 1998

L'oposició de Porreres, contra el batle per l'ESO

MA Porreres. Els grups de l'oposició a l'ajuntament de Porreres, PSOE, UM i PSM, estan molt satisfets amb el batle, Josep Roig, perquè ens ha volgut amagar la polèmica per la cessió del local municipal a ca les Monges.

Sigone comentà Francisca Girard (UM), d'APA de l'Escola Nova va enviar les cartes a l'Ajuntament a mitjan de desembre i les han mantingudes en secret fins que nosaltres ens n'hem assabentat. El batle ens crida per negociar coses sense importància i quan hi ha temes importants no diu res. A més que es va aprovar la cessió UM, va demanar què passava amb l'ESO de l'Escola Nova i Josep Reir contestà amb evasives.

El batle afirmà que des de l'any 1990 està fent feina per dur l'ESO a Porreres i ara també està negociant que es pugui fer a l'Escola Nova.

Local
Dinocris, 24 de febrer de 1998

Pla Sud

POLS SO NA DES

◆ Porreres
El batle Roig

El batle de Porreres, Josep Roig (PP), es tira en cançió perquè diuen que els pares de l'Escola Nova de Porreres fan campanya perquè la guàrdia no el torni a votar i és que amb aquest tema de l'ESO en comptes de no ocupar-hi un pòsit de feina, com pot ser que l'Ajuntament autoritzi l'escola privada en detriment de la pública. El batle Roig, en lloc d'anar a tantes reunions per aquí i per allà hauria de mirar un poc més pel seu poble.

◆ Camps
Verger a la Rita

El conseller de l'interior, Joan Verger, va ser protagonista de la rua de Camps. Però no ho va ser amb la seva presència física, sinó per la compra antiterrorista, cosa que li ha donat una foto seva a l'equiqueta. La compra arribarà molt d'apropament, el que demostra el sentiment de la gent contra la construcció de la interurbània. La compra consistia en un mapa de Mallorca desenvolupat per una antipolítica que li produïa ferides molt greus.

Local
Dinocris, 24 de febrer de 1998

Pla Sud

POLS SO NA DES

◆ Porreres
El batle Roig

El batle de Porreres, Josep Roig (PP), es tira en cançió perquè diuen que els pares de l'Escola Nova de Porreres fan campanya perquè la guàrdia no el torni a votar i és que amb aquest tema de l'ESO en comptes de no ocupar-hi un pòsit de feina, com pot ser que l'Ajuntament autoritzi l'escola privada en detriment de la pública. El batle Roig, en lloc d'anar a tantes reunions per aquí i per allà hauria de mirar un poc més pel seu poble.

◆ Camps
Verger a la Rita

El conseller de l'interior, Joan Verger, va ser protagonista de la rua de Camps. Però no ho va ser amb la seva presència física, sinó per la compra antiterrorista, cosa que li ha donat una foto seva a l'equiqueta. La compra arribarà molt d'apropament, el que demostra el sentiment de la gent contra la construcció de la interurbània. La compra consistia en un mapa de Mallorca desenvolupat per una antipolítica que li produïa ferides molt greus.

grup de persones sense les quals, i d'això n'estam segurs, no hauria estat possible aconseguir la fita.

Us convidam a consultar a rellegir els números 42 i 44 (1994), 51 (1995), 57 (1996), 64 (1998), 78 (2000) o 106 (2005), on apareixen editorials, reportatges, denúncies, escrits, entrevistes i portades que recorden tot aquell procés. Un procés que es va dur a terme en una època en què no era fàcil arremangar-se i treballar desinteressadament, malgrat el vent bufant en contra, però en què lluitar per un objectiu comú era prou estímul per posar-se a la tasca. I aquest tarannà, convé que el tinguem ben present perquè a dia d'avui s'està perdent. Prenent llum de na pintora, volem transmetre el següent missatge: deixem de lamentar-nos per les xarxes socials de com es fan les coses i involucrem-nos tots en millorar el nostre poble.

Us deixam un retall de la pàgina 19 del número 64 de 1998 on es denunciava l'actitud del batle de Porreres envers la lluita per l'ESO.

Finalment, acompanyam aquesta secció amb el retall de l'enyorat «Miraprim» del número 78 (any 2000).

Per a redactar aquesta edició del Llum del passat, hem pegat un bot temporal i hem deixat enrere les primeres èpoques del *Llum d'Oli* per consultar tota una sèrie de números que evidencien l'altaveu que va significar aquesta revista per la causa en favor de la construcció d'un institut públic d'educació secundària al nostre poble. Com podem comprovar, en la present edició hem volgut reivindicar aquella lluita que va donar fruit gràcies al compromís, constant i penetrant, de moltes persones lligades a l'Agrupació Cultural i a l'APIMA de l'Escola Nova.

La lluita per aconseguir l'IES Porreres no va ser senzilla: es va topar amb l'oposició d'alguns partits polítics i poders conservadors del poble, i amb la indiferència d'altres sectors. Tot i això, la lluita va reeixir i l'objectiu es va aconseguir, segurament no així com algunes persones havien imaginat, però amb un resultat global satisfactori.

El *Llum d'Oli* i l'Agrupació sempre van estar al costat d'aquella lluita, i des de mitjans dels anys 90 va esdevenir-ne el principal altaveu, juntament amb la publicació «Serra mamerra», editada per la junta directiva de l'APIMA Escola Nova durant aquells anys. Era l'evidència escrita de l'empenta d'aquell

Can Miraprim i l'institut.

El, non fine!

ARRIBA EN BICI PER AJUDAR A SON Poble.

QUE NO HEU SENTIT QUE PARAN S'INSTITUT JUST DEVIEN ES TROS DES CAMÍ DE SON SERVERA.

CLOK!

QUELLA "TRINCA" DE TERRA NO TERA PER SER. PODRÍEM MUNTAR'ES XIRINGUITO DE S'INSTITUT!

REDELL (BELL'VOL'S HO DIA DUIS)

NYOC!

XIRINGUITO

PET SER HO SIGA MALA IDEA ANVÓ DE POSAR UN XIRINGUITO.

MOLT HA COSTAT ACONSEGUIR AQUEST INSTITUT I PRIVELLÉ, ARA ME TOLA A JO DECIDIR SI APROFIT S'OCCASIO PER VIURE COM UN SENYOR

“LA REVOLTA DELS LLIBRÈFILS”

EL NOU PLA LECTOR DE CENTRE DE L'IES PORRERES

IES Porreres

No descobrim res si afirmam que la lectura és important per a la formació de les persones. De fet, un dels objectius de l'acció educativa ha estat fer-nos lectors competents, capaços de comprendre i interpretar un text. Als qui ja som persones adultes, no ens serà difícil, si hem tengut la sort de ser lectors, recordar aquell professor o professora que ens inculcà l'amor per la lectura, que ens obrí la porta a una bona selecció de llibres i que ens transmeté, a més, la passió per la lectura.

Però, com és lògic, sempre es pot millorar. Actualment, per a molts estudiants els problemes de comprensió lectora són l'origen de les seves dificultats acadèmiques. L'IES Porreres ha estat un dels primers centres de secundària a les Illes a posar fil a l'agulla amb la redacció i aprovació, a final del curs passat, d'un Pla Lector de Centre, anomenat “La revolta dels llibrèfils”. Però el més important, segons conta el director del centre, Joan Ramon Xamena, “no és tenir un pla de foment lector de centre redactat, sinó aplicar-lo”, com s'ha començat a fer des de l'inici d'aquest curs escolar.

Per mitjà d'aquest article ens proposam donar-vos a conèixer més coses sobre “La revolta dels llibrèfils”, per això, hem realitzat una sèrie de preguntes al director del centre, Joan Ramon Xamena.

Com va sorgir la idea d'elaborar un PLC?

Ja en el projecte de direcció que es va presentar fa 3 anys hi havia el compromís d'elaborar un pla lector de centre.

Quins són els principals objectius? Es podran beneficiar totes les àrees, no només les lingüístiques?

Els principals objectius d'aquest nou pla són els següents: en primer lloc, afavorir la integració de la competència lectora en totes les àrees del currículum; per tant, ja responem a la segona pregunta: no només se'n beneficiaran les àrees de llengües, sinó totes les assignatures dels diferents cursos. En segon lloc, fomentar l'hàbit lector i ajudar a descobrir i a valorar el plaer de la lectura. També és important per millorar la capacitat de comprendre textos per augmentar el rendiment acadèmic i afavorir la igualtat d'oportunitats envers la lectura a tot l'alumnat. Així mateix, es promou l'autonomia i la competència de l'alumnat en l'accés, el tractament i l'ús de la informació; un tema de gran rellevància a dia d'avui.

A part de tot això, per mitjà d'aquest pla lector el centre té unes millors oportunitats per fer feina amb coordinació amb les biblioteques públiques, llibreries, centres cívics, entre d'altres, per poder realitzar activitats més innovadores i que aportin un aprenentatge significatiu a l'alumnat.

Però amb aquest pla, no només són els alumnes que en treuen un profit: el professorat es veu també immers en la millora de les actituds vers l'ensenyament, ja que des del pla lector es promou la formació del professorat per tal de millorar la qualitat de la seva intervenció i implicació en el desenvolupament de les seves matèries i del PLEC.

De quina manera s'ha organitzat la rutina lectora?

Hem reduït 5 minuts de cada sessió per

poder tenir 30 minuts diaris de lectura. Els dilluns, dimarts i dimecres es dediquen a lectures lliures; d'aquesta manera, l'alumnat pot gaudir de lectures pròpies i escollides per ells mateixos -o amb l'ajuda del professorat. Els dijous es dediquen a lectures proposades pels diferents departaments, comissions, etc. i els divendres es realitzen jocs lectors per desenvolupar diferents habilitats com lectura ràpida, memorització, concentració, etc.

És un PLC que té en compte l'ús de les noves tecnologies?

Evidentment, podem utilitzar plataformes digitals com Eduteca (biblioteca virtual-plataforma de la Conselleria), amb l'alumnat de 1r, 2n i 3r d'ESO, a més de diferents jocs lectors que també es troben a internet.

Les innovacions de vegades costen d'implantar, quines són les percepcions inicials? Heu trobat resposta entre el professorat?

És prest encara per poder tenir una resposta. El que sí que estam veient és que hi ha molt de silenci durant aquestes sessions de lectura i que l'alumnat en general s'ha engrescat. El professorat participant també està engrescat amb les activitats que estan desenvolupant i podem veure on podem millorar i actuar.

«VÀREM LLUITAR PERQUÈ CRÈIEM EN L'ESCOLA PÚBLICA»

UNA CONVERSA SOBRE LA LLUITA DE L'APIMA ESCOLA NOVA
PER ACONSEGUIR L'IES PORRERES

Sebastià Lliteres Lliteres i Catalina Maria Garí Blanch

Comunicació del SÍ a l'IES Porreres. Any 2000

Ens reunim amb Joan Melià Garí, en aquells moments director general de política lingüística del Govern de les Illes Balears; Joan Barceló Barceló, segon tinent de batle de la legislatura en què es realitzà el pacte UM-PSM a Porreres i, a més, en aquells anys de lluita, fou secretari i posteriorment president de l'APIMA Escola Nova i representant de pares i mares al Consell Escolar; Margalida Barceló Taberner, membre activa dins l'associació de pares de l'Escola Nova i persona propera al PSM de Porreres; Antoni Gornals, representant de pares i mares al Consell Escolar de Centre; Miquel Aguiló Fuster, aleshores president de l'associació de pares i mares d'alumnes de l'Escola Nova i membre del Consell Escolar en representació dels pares i mares, i Joana Mora, membre activa dins l'Agrupació Cultural, per parlar i posteriorment poder reivindicar –atès que enguany fa 15 anys– la lluita per aconseguir l'IES Porreres.

A principis dels anys 90, una sèrie de canvis legislatius provocaren que els alumnes de Porreres haguessin d'acabar

els estudis obligatoris fora poble. Tal i com ens indicaren Joan Barceló i Joan Melià, en aquells moments tant l'IES Felanitx com l'IES Sineu eren instituts molt massificats, és per aquest fet, que sorgí la necessitat de reivindicar la construcció d'un centre d'educació secundària al poble de Porreres; d'aquesta manera, els alumnes no haurien d'anar tan prest a un centre tan gros i podien, així, créixer en entorns més reduïts i menys problemàtics, en definitiva en centres que podien ajudar a fer el pas de l'escola a l'institut d'una manera menys agressiva.

La reivindicació té un punt de partida clar: les reinvidacions dels pares i mares dels alumnes de la vila. Tot i així, la lluita agafà una embranzida més forta quan Jaume Gil, president de l'Agrupació Cultural, va aplegar entitats i partits de Porreres en una comissió que defensà la causa «per un institut de secundària a Porreres». Així, a principis dels anys 90, la pràctica totalitat de les entitats i associacions del poble, així com els cinc partits polítics, varen sumar-se

a l'esmentada comissió, capitalitzada per l'Agrupació. Tot i això, les diferents persones entrevistades per a realitzar aquest article, varen coincidir en què la trajectòria d'aquella comissió morí quan Jaume Gil entrà de regidor el 1995 (PP), i donà l'esquena al projecte que ell mateix havia iniciat. És llavors quan l'APIMA Escola Nova agafà el timó i es començaren a dur a terme accions per a poder aconseguir l'objectiu.

Després de conèixer, a finals del 1997, que Gaspar Nicolau «de ca na Ginarda» –un porrerenc que era el cap d'inspecció de la Conselleria d'Educació– veia amb possibilitats l'existència d'una secció d'ESO a Porreres, hi començà a haver xerrades amb les autoritats de la vila, sense obtenir una resposta o un pla d'acció per aconseguir el centre. Per això, l'APIMA Escola Nova començà a realitzar activitats reivindicatives per fer pressió a l'ajuntament perquè començàs a treballar en aquest sentit. Si bé, també sabien cert per què ho feien: el batle d'aquells moments, Josep Roig Salleras «de Son Amat» (PP), estava a punt de cedir l'edifici de l'Hospital (actual Museu) al Col·legi Verge de Montisíon –un centre concertat– per a què aquest pogués acollir la secció d'ESO. Aquesta idea, evidentment, no era vista amb bons ulls per part dels membres de l'APIMA Escola Nova, bàsicament perquè des de l'ajuntament s'oferien edificis públics per a beneficiar l'escola concertada, quan la reivindicació popular era una altra. Les reticències dels poders fàctics del poble cap a l'escola pública es tornaven a fer evidents, com ja havia passat abans de la Guerra Civil.

És per tot això que l'APIMA passà a l'ac-

ció: després d'aconseguir el suport per unanimitat del consell escolar, en el transcurs de la rua de l'any 1998 tots els alumnes i pares d'alumnes que es disfressaren amb el col·legi públic anaren repartint pasquins que criticaven la manca de voluntat de l'ajuntament i reivindicaven la construcció del futur institut de Porreres. A més, tots ells es feren camí per poder arribar a donar en mà aquests pasquins al batle de Porreres, que rebé amb molt de disgust aquell paper. «Mai m'havien fet això a jo», va dir mig plorant el batle a en Miquel Aguiló, Toni «Pubil» i Margalida Barceló, representants de l'APIMA, amb Jaume Gil fent d'observador de la conversa. La motivació era clara: «necessitàvem una resposta», recorda Toni «Pubil».

Aquest fet és recordat per tots els membres presents a l'entrevista i, a més, serví com a detonant per fer veure a l'ajuntament que alguna cosa havien de fer: s'havien de llevar del cap la idea de donar l'ESO al centre concertat i fer feina per aconseguir un centre públic d'educació secundària obligatòria per al poble de Porreres. L'estratègia va funcionar, gràcies segurament a la cohesió interna de l'APIMA i a la motivació que tenien; és aquí quan Margalida Barceló recorda que «varem lluitar perquè creïem profundament en l'escola pública com a model».

Una vegada conscienciat l'ajuntament –sembla ser que molt a pesar del llavors batle–, l'APIMA Escola Nova acabà el seu mandat i els membres que conformaven la posterior junta no tenien com a punt principal aquesta reivindicació. També s'ha de tenir en compte que el context polític havia canviat: el 1999 es produïen pactes tant a les Illes Balears com a Porreres que deixaven al PP a l'oposició, i per tant tornaven les esperances per aconseguir el centre. Tot i això, semblava que la lluita es relaxava.

Aprofitant l'ocasió brindada pel context polític, des del PSM de Porreres van considerar que aquestes accions duites a terme fins al moment i la feina que s'havia fet fins aleshores no podia quedar en un no res. És en aquell moment quan Margalida Barceló, amb el suport d'altres persones del PSM i de l'Ajuntament, traslladaren al conseller d'educació Damià Pons (PSM) i als porrerencs Joan Melià i Tomàs Martínez Miró –cap de gabinet del conseller– la necessitat de l'IES Porreres. Martínez, molt proper a la causa, els digué que necessitava el compromís municipal (que, efectivament, hi era) de cessió d'uns terrenys i que s'havien de posar en contacte amb els ajuntaments dels pobles veïns que aportarien alumnes al centre, perquè ells havien d'estar d'acord en aquest projecte i, sobretot, havien d'acceptar que els seus alumnes continuessin els estudis a Porreres i no en altres pobles. Després d'una sèrie de pactes, Jaume Sansó –batle de Vilafranca– donà suport a l'institut, però des de Montuïri no hi havia manera: volien que els seus joves continuessin anant a Sineu. Tot i així, l'aposta política que es feia des del govern de construir centres més petits per augmentar la qualitat educativa començaren a anar endavant: l'agost del 2000 es comunicà la decisió del «sí» a l'IES Porreres.

Creiem que és hora de donar les gràcies a totes aquelles persones que van fer feina desinteressada per tenir una millor oferta educativa al poble de Porreres que beneficiés també els pobles veïns. Amb el canvi de legislatura (2003-2007) moltes d'aquestes persones van ser apartades i tractades deshonestament, perquè ja sabem que les medalles només van ser per alguns. La visualització de la fita aconseguida no es va gestionar bé per les autoritats que varen copar les portades dels diaris d'aquells moments, i segurament per motius partidistes, ni tan sols es va convidar a la inauguració

Pasquins repartits
a la Rua 1998 i
publicats al
Llum d'Oli numero 64

de l'IES a les persones que des de l'Aggrupació, APIMA o PSM havien invertit tantes hores per aconseguir-lo.

Gràcies als qui no varen defallir, l'institut fa quinze anys que va suposar una millora del sistema educatiu de Porreres i, a més, va crear una xarxa inexistent d'amistat i d'unió entre pobles veïnats que encara avui perdura i que hauria de perdurar. Així que endavant amb la lluita que a dia d'avui s'haurà de tornar a posar en funcionament: l'institut ens ha quedat petit!

CONVERSA AMB EN JOAN BENNÀSSAR I EN JOAN RAMON XAMENA, PRIMER I ACTUAL DIRECTOR DEL CENTRE

“HEM SABUT CRÉIXER I ADAPTAR-NOS A LES CIRCUMSTÀNCIES”

Francesc Melià

Aquest curs escolar es compliran 15 anys de la posada en marxa de l'IES Porreres, que ha pogut donar i seguirà donant servei als municipis de Porreres, Montuïri i Vilafranca. Avui conversam amb qui fou el primer director i amb l'actual, en Joan Bennàssar i en Joan Ramon Xamena, respectivament. Amb ells intentarem conèixer un poc més la història del centre.

De Joan a Joan

Joan Bennàssar (sa Pobla, 1966) fou el primer director. El fet de viure a Porreres i el repte de posar en marxa el centre el van animar a assumir la direcció. Un bon testimoni, doncs, per reviure com foren els primers minuts de vida de l'IES. «Vam fer una primera reunió amb el professorat dia 31 d'agost... i per fer-la vam demanar a l'Ajuntament que ens deixàs cadires: no n'hi havia cap, ni taules... no teníem res!». Recorda com aquells dies foren una bogeria. El curs havia de començar, donar aixopluc aproximadament a uns 200 alumnes i 32 professores i professors; les presses, els nervis i les corregudes definien el moment, però també una il·lusió i unes ganes de fer engrescadores. A la fi arribà el dia de la inauguració: «Una hora abans de l'arribada de les autoritats, encapçalades pel president Jaume Matas, va fer una barrumbada que va inundar parts de l'edifici i sobretot el porxo, on havíem preparat l'acte oficial... Finalment, improvisarem i ho vam fer al gimnàs».

De fet, explica en Joan, aquell primer curs fou el de la improvisació. No hi havia internet, faltava mobiliari... «Fins i tot no teníem fotocopiadora i

en vam haver d'usar una que ens prestà l'empresa Blau Q i també l'Ajuntament». El professorat, recorda, va posar-hi molt de la seva part per fer front a les mancances amb tota classe de solucions ben imaginatives. El segon curs, tot i que encara mancava dotació, ja no fou igual, sinó que s'anava estabilitzant.

En Joan posa èmfasi que des dels primers moments ja es preveia una falta d'espai. «De 200 alumnes al primer curs vam passar a 320 al tercer; de 9 grups passarem a 15. Era més que evident que a la llarga no hi cabríem...». Remarca també com en aquells moments van posar les bases de l'actual IES, redactant els documents que el regulen, l'estructuren i l'identifiquen, es creà el logotip del centre, a la vegada que s'iniciaren projectes que avui dia encara perduren: com el projecte de centre ecològic o de centre solidari. A la vegada s'impulsaren jornades com les de Sant Antoni o Sant Jordi i el seu concurs de narrativa (que s'ha anat publicant a la revista *Llum d'Oli*).

Per ell l'experiència com a director del centre ha estat positiva «tot i que esgota i consumeix! Vaig encapçalar un claustre de professorat amb molta energia que m'empenyia fort a posar marxa nombroses iniciatives. Aquesta il·lusió de fer i innovar és un tret que defineix el centre i forma part de la seva ànima».

Joan Ramon Xamena (Porreres, 1978) n'és el director des del curs 2016-2017. «L'experiència com a cap d'estudis en l'equip directiu anterior, el fet de sentir-me a gust amb la gestió o viure en

el mateix poble foren motivacions que em portaren a decidir fer la passa i posar-me al capdavant de l'IES». Professor de música, creu que dirigir un centre té moltes similituds amb la direcció d'una banda: «Com un músic: cal facilitar que cada un de nosaltres doni el millor de si mateix perquè el resultat sigui harmònic».

En Joan, però, es trobà amb una realitat molt diferent. «Tenim un centre ben estabilitzat, amb molt de professorat definitiu i un centre ben arrelat a la comarca». De fet, el curs 2020-2021 s'ha iniciat amb 515 estudiants i 61 professores i professors: «Per un centre que està dissenyat per 360 alumnes, ja me diràs!». Mentre s'espera l'ansiosa ampliació del centre, el pati es va omplint d'aules prefabricades (conegudes popularment com a *barracons*).

En Joan defensa que «a hores d'ara el centre té una millor oferta educativa d'ESO i FPB (Formació Professional Bàsica) que en el moment de posar-se en marxa, però insuficient. Hem de continuar reclamant la formació professional (Cicles Formatius de Grau Mitjà i Superior) i el Batxillerat per a la millora de la formació de la zona. No hem d'afluixar i hem de ser determinats amb la reclamació de noves instal·lacions i nous estudis».

Comparteix amb Joan Bennàssar que la il·lusió defineix el centre. «Però també la implicació de tothom: professorat, alumnat, famílies, ajuntaments...». Creu que és un centre que es mostra proper a les persones i, en certa manera, familiar. «Que fins ara hagi estat un centre més bé petit ha permès

el contacte molt directe amb les famílies a les quals s'ha d'agrair que vinguin al centre per col·laborar i cooperar amb l'educació dels seus fills».

Finalment, en Joan Ramon valora molt positivament la millora pedagògica i la innovació. «La resposta positiva dels companys i companyes a la implantació de projectes nous com el d'ABP (Ensenyament Basat en Projectes) o la implantació d'ensenyament per Àmbits o el Pla Lector és determinant. De la mateixa manera, les seves ganances d'aprendre. Tot això m'empeny a seguir endavant».

Coincideix amb en Joan Bennàssar que l'experiència com a director és satisfactòria tot i que «em reporti maldecaps i moltes hores de feina!». Per acabar, preguntant-li si té alguna anècdota per contar, ens diu: «Record un dia que van notificar-me a les 3 de la matinada que al centre hi havia foc. Vaig anar escapat cap a l'IES i vaig començar a ensumar per aquí i per allà... i estava ben "acollonat" que no em sortís algú i m'espantàs!».

Dues directores i un director

És just recordar que l'IES Porreres ha tingut altres responsables que en el seu moment van encapçalar el projecte i van dedicar els seus esforços a la millora de l'ensenyament i del centre. Després de la direcció de Joan Bennàssar (2005-2008) van assumir la direcció Francesca Artigues (2008-2010), Bartomeu Vidal (2010-2011), Miquela Obrador (2011-2016) i Joan Ramon Xamena (2016). Des d'aquestes pàgines volem recordar-los també i per això els hem demanat un record, un pensament, unes paraules que defineixin la seva experiència a la direcció.

Francesca Artigues explica que «la meua experiència com a directora fou una experiència més en la meua carrera com a professora, però molt diferent de la docència». Recorda i afirma que «del que estic més orgullosa és d'haver contribuït a la implantació d'un Programa de Qualificació Professional Inicial (PQPI)– que a hores d'ara ha derivat a la Formació Professional Bàsica –que era un dels nostres objectius de projecte: ampliar l'oferta educativa de l'IES

Porreres».

Miquela Obrador *-Mika-* es posà al capdavant de l'IES després del breu espai de temps en què Tomeu Vidal n'assumí la direcció (motiu pel qual ha declinat la participació en aquest article). Professora d'anglès, tenia vincles amb Porreres perquè anteriorment havia estat professora al Col·legi Verge de Montisíon. En aquell moment formava part ja del claustre de l'IES Porreres i feu una passa al davant juntament amb un equip directiu format en la seva totalitat per professorat del centre, que es responsabilitzaren de la seva gestió.

En aquells anys el centre posà en marxa iniciatives com el Programa de Qualitat o la de l'escriptor/escriptora de l'any (que centra els seus esforços en reconèixer un escriptor o escriptora en llengua catalana), que avui encara perduren. També va viure en primera persona tot el rebombori amb l'intent del govern Bauzà d'aplicar el famós TIL, que va afectar el centre amb les protestes d'alumnat i famílies, les manifestacions i una vaga indefinida de professorat.

CAN GORNALS O EL TEATRO NOVEDADES

Marc Prieto Gornals

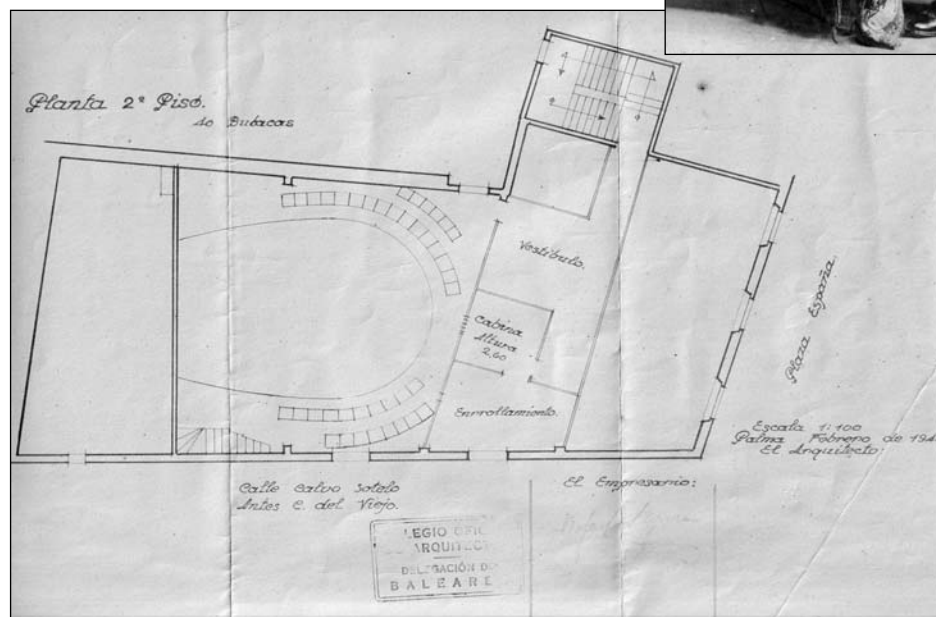
El Teatro Novedades o més conegut com el teatre i després cinema de Can Gornals estava ubicat a plaça on ara hi ha la clínica dental i el banc de Caja Mar.

La història del teatre de Can Gornals va molt relacionada amb la del repadrí Cristòfol Gornals Vaquer (31-10-1884 a 3-03-1932) que va ser qui el va construir.

Cristòfol, que era guixaire, va emigrar a Cuba a principis de 1900. Després d'un temps allà, li va tocar la loteria i decidí tornar cap a Mallorca.

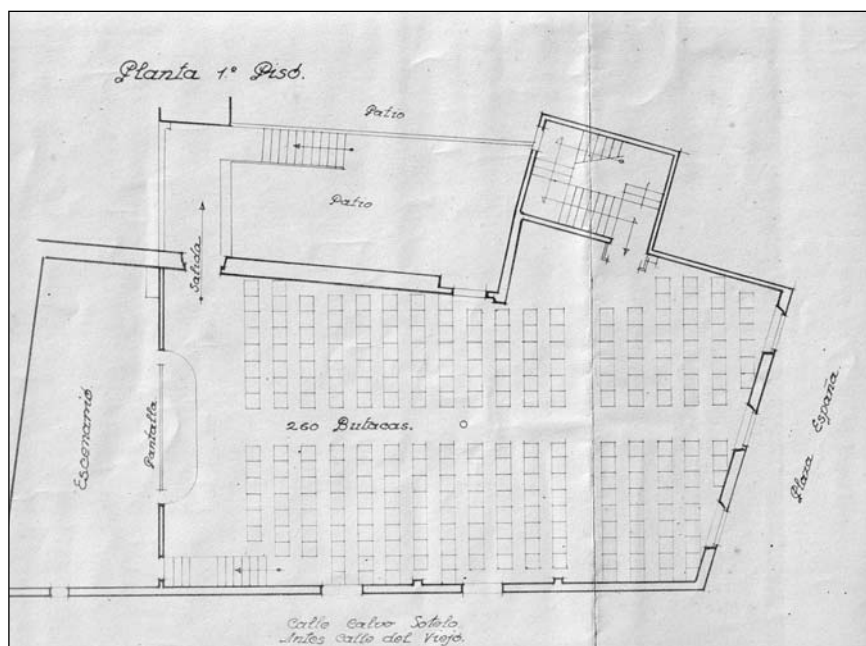
La casa on es va fer el teatre, cafè i fonda, era de Jaume Garau Burguera, el seu sogre. El 1913, reformà aquesta casa per adaptar-la al nou ús. Va començar a utilitzar-se com a teatre el 1915,¹ compartint moltes programacions amb els altres de la vila. A casa sempre es va sentir a parlar d'un espectacle de màgia com no n'hi havia d'altre, el Dr. Alcalde, que va venir amb molt èxit diverses vegades.

Era un il·lusionista argentí que venia molt assíduament a Porreres al voltant dels anys 40. Alguna vegada l'acompanyava una filla seva, Alberta, que era de l'edat de les filles de Can Gornals i, en alguna ocasió, els va mostrar algun petit truc que feia son pare.

S'hostatjava a una fonda que hi havia al carrer Major. On ara hi ha el xalet de Can Mas i berenava cada dia d'arregades crues. Aquet fet xocava molt a la gent i per això ho anaven explicant.

Actuava al cinema-teatre de Can Gornals, a la plaça de la Vila, i cada vegada que venia omplia de gom a gom la platea. Molts porrerencs s'implicaven de tal manera que hi anaven cada dia, i inclús en una ocasió feren

fer a un fuster una caixa que el professor Alcalde va fer servir per una actuació seva. La cosa consistia en què el professor entrava dins la caixa que estava situada damunt l'escenari, la tancaven amb claus llargs, la tapaven amb una tela vermella i al cap de poc temps aquest senyor en sortia molt suat, i la madona de Can Gornals li donava una tovallola. La cosa engrescà tant a la gent que eren els mateixos porrerencs qui clavaven els claus per assegurar-se que no hi havia trampes.

En un altre ocasió, la funció havia de començar a les 9 del vespre i eren les 9:15 i encara no havia començat. Tota la gent va començar a fer potades i mamballetes: «els doblers, els doblers!». De cop, surt el professor, que sempre duia una camisa blanca i sortia arremangant-se

les mànigues amb delicadesa, i demanà de què es queixaven. Quan li digueren del retràs, el professor digué: «Hagan el favor de mirar sus Relojes». Eren les 9 en punt.

Sovint demanava voluntaris per ajudar-lo en els seus números de màgia. En una ocasió, va treure una botella i els demanava què volien beure: anís, palo, vi... i de la botella en sortia el que demanaven.

Alguns d'aquests fanàtics que sempre s'asseien a la primera fila, no creien que fos possible que els hipnotitzés. Però ho va fer! Els va fer ballar sols amb una granera per

damunt l'escenari, fent el ridícul. Tothom va riure molt i ho contaren durant molt temps.

Cristòfol morí dia 2 de març de 1932 als 48 anys deixant una dona i cinc filles.

Després de la seva mort, la sala es va adaptar per fer projeccions de cinema, fins l'any 1955 quan tancà definitivament. Una vegada tancat, sols es va utilitzar com a sala per a realitzar convits de noces fins a la seva venda i reforma en l'estat actual.

¹ Sbert i Barceló, Cristòfol-Miquel (2001). *El cinema a les Balears des de 1896*.

25 ANYS A PORRERES

Junta Local AECC Porreres

Junta local AECC Porreres

El *Llum d'Oli* núm. 48 que es publicà l'estiu de l'any 1995 informava d'un fet que havia ocorregut a Porreres el 30 de juny d'aquell mateix any. «Porreres ja compta amb una Junta Local de l'Associació de lluita contra el càncer».

Tot començà el mes de maig de l'any 1995. En Jaume Casanoves (llavors, President de la Junta Local de Sóller) animà a na Catalina Sastre Fuster per a què muntàs la Junta a Porreres. Na Catalina, encoratjada també pel seu germà Lluís, començà la recerca de persones que volguessin formar part d'aquesta entitat, i aquella proposta es convertí en realitat en un mes. Porreres compta actualment amb 113 socis.

I es posà fil a l'agulla! Les monedes de 25 serviren per a què aquell mateix estiu es fes una recollida, aprofitant la seva forma s'enfilaren a un fil obtenint metres i metres de pessetes. Un autocar de Porreres sortí destí Palma i es va fer l'entrega. Fou la nostra primera activitat.

L'any 1997 començarem amb els sopars anuals de la Junta Local per a la recollida de fons. Montisíon acollí aquell primer i molts més sopars. Any rere any l'aula de Gramàtica va ser el lloc on es celebrava aquest esdeveniment. L'any 2015 es va decidir canviar la ubica-

ció del sopar per tal de fer-ho a un lloc amb més cabuda, la participació havia crescut d'una forma exponencial ja que la gent de cada vegada era més conscient de la importància de la lluita contra la malaltia. Aquests darrers anys s'ha celebrat a l'Escola Nova (al darrer sopar foren prop de 500 les persones que hi assistiren). Desafortunadament, aquest any ha estat el primer que no s'ha celebrat degut a la situació del COVID-19 que esteim vivint. Al sopar no el fan només els assistents, són moltes les persones que el fan possible (les empreses amb els seus donatius, els particulars posen en marxa la imaginació i creen infinitat de moneries per a la rifa: coixins, agafadors, quadres...).

Aquest esdeveniment és, tal vegada, l'activitat més coneguda, però se n'han duit a terme moltes altres durant aquest temps: venda de loteria, paradetes de Sa Fira, conferències informatives, organització d'alguns pa amb oli solidaris per Sant Roc, dues Gales Musicals Comarcals a n'Hereveta, entre moltes altres.

I tot això per a què? Els esforços de tots aquests anys han estat enfocats a lluitar contra la malaltia, per tal d'aconseguir que, en un futur, el càncer no suposi una amenaça mundial i que es converteixi en una malaltia crònica curable, és a dir: viure amb càncer, no morir de càncer. Les activitats dutes a terme han tingut com a objectius principals recaptar fons, informar sobre la malaltia, la seva prevenció, acostar l'Associació als malats per tal que puguin gaudir dels serveis d'aquesta, etc.

Imatge d'un acte de l'AECC Porreres davant l'Ajuntament

Hem de dir que tota aquesta lluita ha estat possible gràcies a tot el poble, la lluita l'hem feta entre tots, l'Associació som tots. Per tot això, volem donar les gràcies als distints consistoris que hi ha hagut durant tots aquests anys, ja que sempre hem pogut comptar amb la vostra ajuda, a les entitats de la Vila, als comerciants i empresaris porrerencs i no porrerencs que heu col·laborat

Presentació de la Junta de l'AECC porrerencs, 1995.

Mariachis porrerencs. Gala musical comarcal AECC. Setembre 2019.

Són molts els anys de lluita, però aquesta no ha acabat. La continuarem fent junts.

Gràcies, Porreres!
Salut i força!

amb nosaltres, i com no gràcies *Llum d'Oli* per aquest espai, actualment les xarxes socials fan possible que la informació arribi a les nostres mans de forma pràcticament instantània, però abans no era així, i gràcies a vosaltres hem pogut arribar a les cases del nostre estimat poble durant tot aquest temps.

Paradeta de l'AECC Porreres a sa Fira.

BAR
CA'N
GUILLEM
ENTREPANSTAPESPIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES 971 647 495

Estanc Can Poo

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.
Havans gravats per a festes.
Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.
Juguets. Perfumeria. Articles de regal

Avinguda Bisbe Campins, 12 • Porreres.

Tel. 971 16 66 36 - Fax: 971 64 70 24

MANIFEST STOP 5G ILLES BALEARS DIRIGIT ALS AJUNTAMENTS

Plataforma contra el 5G Illes Balears

El progressiu desplegament de les noves xarxes de telecomunicacions de tecnologia 5G ha generat una important contestació social, cristallitzada en la creació de plataformes com «Stop 5G Balears» que està realitzant accions orientades a informar sobre el risc potencial que la dita contaminació electromagnètica pot suposar per la salut.

Aquest desplegament de la tecnologia 5G es du a terme ignorant els principis de precaució i sense la creació d'una «Comisión sobre Radiofrecuencias y Salud», prevista des de fa més de cinc anys a la «disposición adicional décima de la Ley General de Telecomunicaciones» i que ha estat requerida fins a tres vegades per part del «defensor del Pueblo» i no escoltada pels Governos.

Són nombroses les actuacions i iniciatives a nivell local, regional i nacional a altres països europeus: Suïssa, Eslovènia, Brussel·les, Xipre,

centenars de municipis a Itàlia, etc. per no permetre aquest desplegament mentre no es tinguin evidències científiques de la seva innocuïtat.

Són molts els estudis científics que evidencien les repercussions biològiques en la salut de les persones, els animals i la vida vegetal com conseqüència d'aquest augment tan radical del nivell de radiació electromagnètica. Per tot això, i atinent-nos al principi de la precaució i transparència, requerim a aquest ajuntament per a què en virtut de les seves competències i vetllant per la salut de tots els seus ciutadans impedeixi el desplegament d'aquesta infraestructura de torres, antenes i treball dins del municipi que s'anomena de «millores» i quan es realitzin aquests treballs dins del seu municipi que la màxima autoritat municipal exigeixi de quins treballs es tracta.

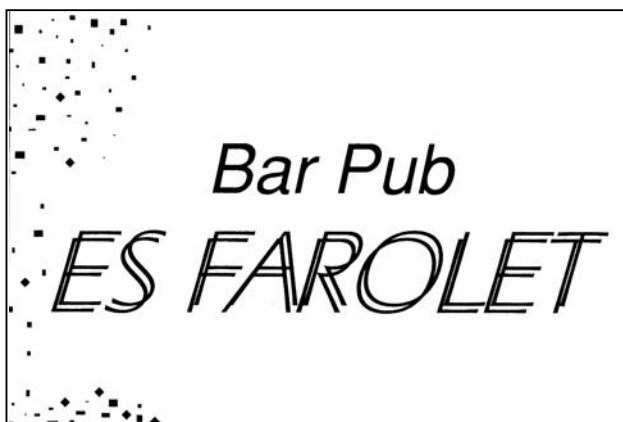
Per això proposam la redacció d'una ordenança municipal especí-

fica que sigui «amb garantia» i que reculli les recomanacions del Consell d'Europa sobre els nivells mínims admesos de radiació electromagnètica. L'ordenança hauria d'incloure la protecció de zones sensibles com escoles i tots els centres educatius, parcs, i estudiar la implantació de «zones blanques» lliures de radiació electromagnètica per persones amb alta sensibilitat.

Sempre és millor regular que prohibir perquè les telecomunicacions ja estan instaurades a la societat i per això s'han de regular per compatibilitzar la protecció amb la prestació.

Esperem que vostès siguin valents i actuïn com el que són, la màxima autoritat municipal i facin valer els seus drets constitucionals de la pròpia llei electoral.

Ens podeu trobar a Facebook: Stop 5G Balears o al telèfon: 607 800 439.

AIXÒ ERA I NO ERA...**Lluís Sastre Barceló**

El conte que ha començat
és un fet que ara es congria
amb un rei que bé vivia
abraçat al seu regnat.

Els vassalls mà de primera,
amb força hi feinejaven,
rei i reina s'ho miraven
per guardar la bitlletera.

Per amanir les vetlades
dins la cort de tot senyor
hi havia un bufó.
Panxa plena i riallades!

Una nit a la princesa
la funció no li agradà.
La corona ho arreglà
dant garrots per l'escomesa.

El bufó fart i cansat
d'ignorància i de patir
aquell vespre decidí
escapar-se del regnat.

A fora, sense patró,
ell ja podia triar
i la tasca baratar
de bufó per bufador.

Va bufar i va bufar
cada vegada amb més força.
El regne es començà a tòrcer
fins que va arribar a tombar!

I això és el que va passar.
Només ens queda per dir
que el conte arriba a la fi
i ningú més va regnar.

Tararí, ro, ri, ro, rí;
tararí, ro, ri, ro, rà!

SIDDHARTHA**Jaume Rosselló Tomàs**

Vàrem escampar l'ombra del garrover
i amb tendresa hi dibuixàrem el temple.
Tems avall, arrelaren núvols, brots de cançons
i altres poemes que, sense paraules,
esculprien l'ànima, tantes vegades inexistent
o buida de tristor, consol i més colors,
avui ja plena de demà, a cada nit que
alena demana solitud.

Érem molts els que creixíem cap a dins
pel camí que no s'acaba mai.
Creients, agnòstics, ateus
i d'altres vestits i religions,
amb el mateix somriure pintat als ulls,
als llavis, al cor, al món...
Aquells que ens deixaven estels i llunes
quan un horabaixa qualsevol
ens visitaven a la fresca del temple,
sempre a l'ombra del garrover.

floristeria i jardineria

CanMurtó

COMPOSICIONS FLORALS
PER A NOCES, COMUNIONS
I TOT TIPUS DE CELEBRACIONS

C/ Sa Galla, 92 - 07260 PORRERES
Tel. 971 647 053 - Mòvil. 689 689 667
Fax. 971 647 053

JOVES CONTRA EL SISTEMA

Joan Mesquida Sampol

Desconec si en l'àmbit acadèmic existeix el profètic com a gènere literari generalment acceptat, però si és així, estic segur que una de les seves grans obres seria *1984* de George Orwell. Cal recordar, pels que no coneuguin l'obra, que es tracta d'un relat que transcorre en un futur règim totalitari —suposadament a l'any 1984— amb un sistema de videovigilància omnipresent, però amb característiques molt similars als totalitarismes de l'època de l'autor (el nazisme recentment liquidat i, sobretot, l'estalinisme). Malgrat la distància temporal de quan es va escriure, a finals dels anys 40 del segle passat, els seus encerts predictius són nombrosíssims, com ara les famoses pantalles de vídeo, el sistema de vigilància col·lectiva o la dèria del poder polític per controlar el passat i els relats històrics. Encara que sigui més desconegut, hi ha també un retrat del jovent i el seu inconformisme que presenta una coincidència sorprenent amb l'actualitat. Ocorre tot just abans de la detenció de Winston Smith —el protagonista de la novel·la, d'una quarantena d'anys— i de Júlia, una al·lota de 26 anys que empeny Winston a transgredir tota quanta norma sigui necessària per tal de poder fer el que vulguin: veure's per anar al llit, adquirir productes del mercat negre, etc. En un moment donat, Winston se sorprèn per la indiferència de Júlia envers la història del que ha succeït al seu país o per oposar-se al règim. A diferència d'ell, Júlia en el fons es nega a rebel·lar-se contra l'autoritat dels opressors, però, en canvi, cerca eludir-la en tot moment per poder fer el que li doni la gana.

És veritat que el concepte de jovent és controvertit. Per començar, és difícil concretar-ne una franja d'edat. És suficient fer una ullada als mitjans de comunicació per veure manifestacions a favor de la lluita contra el canvi climàtic amb participants de catorze o quinze anys, o trobar també moviments juvenils amb bergants de més de quaranta. Ja no en parlem quan tractam amb gent que es creu que la joventut és un sentiment i ens amolla allò de que «tenc cinquanta anys però em sent jove», possiblement una de les frases més estúpides que podem sentir en qualsevol idioma. Sí que és veritat, però, que el terme joventut sovint s'associa amb la transgressió i la indisciplina, actituds que es poden confondre amb la rebel·lia, però no són el mateix ni de bon tros.

L'actitud de rebel·lia, d'oposició a un règim o a un sistema pot tenir molts matisos. Rebel·lar-se contra aquelles situacions que ens semblen injustes o intolerables vivint dins la Unió Europea, com ara l'increment de la pobresa, el consumisme desmesurat, el deteriorament ambiental, el racisme contra immigrants etc., possiblement no té gaire a veure amb una oposició frontal a un règim autoritari que no respecta els drets civils, com el que passa actualment a Hong Kong o Bielorrússia. Es podria pensar que aquests darrers ho tenen més fàcil que els d'aquí ja

que tenen un enemic únic i identificat, en canvi a l'Occident democràtic les actituds de rebel·lia es veuen fragmentades en diversos fronts (explotació laboral, abusos de multinacionals, racisme) que requereixen mesures distintes. Però la realitat és que, a la pràctica, no és gens fàcil trobar en el jovent una actitud d'oposició real a aquests enemics, tret d'algunes actituds testimonials que no tenen gairebé cap efectivitat: anar a una manifestació molt de tant en tant, seguir determinats grups o organitzacions a les xarxes socials i, això sí, signar tota quanta petició online es pugui fer a favor del que sigui. Naturalment això és una generalització, però tret de casos concrets, la majoria de gent jove presenta aquest perfil d'acceptació més o menys còmode davant el sistema, malgrat es manifesti en contra, una oposició que poques vegades va massa més enllà de fer clic a una icona amb el mòbil.

Molt diferent de l'actitud del rebel, que implica una certa reflexió i una coherència entre pensar i actuar, és l'actitud de transgressió que manifesta en general la joventut i que encisa als que els anys han passat ja per damunt. Parlem de la festa, la disbauxa, allò pel que val la pena saltar-se les normes i cercar l'excés i la desmesura. Les festes on sigui, fins i tot al carrer, multitudinàries o en cases privades, al poble o a fora vila, on no hi ha veïnats a prop. Aquí sí que és fàcil identificar l'enemic, l'autoritat pública a la qual s'ha d'eludir com sigui, com els conills fugen dels cans, com deia Orwell. Amb la festa, la joventut s'ha convertit en una etapa de la vida on la bauxa n'és un eix central, com si cada cap de setmana o cada estiu fos un carnaval.

Al llarg d'aquesta calamitat social que ens ha dut la pandèmia de la COVID-19 ho hem pogut veure. Recordareu com en el mes de març molta gent veia el jovent com l'esperança latent d'un futur diferent, una generació que podria construir els fonaments d'una societat més solidària a partir de l'experiència viscuda amb el coronavirus i el confinament. Però, arribat l'estiu, resulta que els joves són els culpables dels rebrots per les seves festes, la negativa de molts a dur mascareta o per passar-se pel forro les limitacions de distància social. Però és que la festa és la festa.

Tant se val que la ineficàcia del nostre sistema sanitari i la seva manca de previsió hagin estat un factor fonamental de l'expansió tan virulenta del virus, o que siguin els treballadors joves precisament els que hagin sofert en major grau —i sofriran molt de temps— les conseqüències econòmiques del l'aturada de l'economia, o que hagin vist com part dels seus projectes vitals lligats als estudis s'hagin esvaït perquè, pels governs, el més fàcil davant el pànic del mes de març passat va ser tancar escoles i universitats. Segurament hi ha motius suficients per rebel·lar-se, però els joves no ho fan. O tal vegada ho faran més endavant, quan acabi la festa.

FAÇANES, TERRITORI, CULTURA

CAP A LA CARTA DE COLORS DE PORRERES

Maribel Rosselló Nicolau

Un dels trets que defineix cada un dels pobles i ciutats és el seu paisatge urbà, un paisatge que el conformen les cases i les edificacions que, tan les singulars com les modestes, estructuren l'espai comú i en defineixen la seva fisonomia dins del territori. El patrimoni edificat d'un nucli rural o urbà és cultura material compartida i senya d'identitat i de memòria per tothom que hi viu.

Per això, és important anar més enllà de la protecció patrimonial de determinats elements per a treballar conjuntament, com una responsabilitat comuna, la valoració dels nuclis. Un dels elements que els identifica i els integra en el territori són les façanes i els colors que els atorguen els materials usats des de sempre, com són les pedres i les terres. Pedres i terres que s'adeqüen a les arquitectures tradicionals i les arrelen al paisatge que les acull.

Conèixer l'arquitectura d'un indret i els colors i materials que la caracteritzen esdevé una eina de reconeixement i va-

loració del patrimoni i un instrument que permet reforçar la seva estima. En aquest sentit, des dels anys vuitanta s'han donat nombroses iniciatives a l'entorn mediterrani que han estat referents de molts. Els treballs realitzats per Jean Philippe Lenclos a França o per Giovanni Brino a Itàlia han estat exemples per a molts altres llocs i han esdevingut models per altres intervencions d'arreu. A Catalunya l'atenció a l'arquitectura i el seu cromatisme va ser fonamental per a la recuperació de les façanes de Barcelona. Per altra banda, la Generalitat va engegar una actuació de recuperació de centres històrics que es recull al llibre *Valorar la història: nova vida per a les velles ciutats* on es mostra la gran rellevància de la recuperació les façanes i dels seus colors com a elements d'identificació. Des de llavors molts pobles i ciutats han anat realitzant la seva carta de colors i són eines indispensables per a la intervenció urbana, més enllà de la protecció patrimonial.

La fisonomia i el caràcter de Porreres estan molt marcats pels materials tradicionals. Colors sorrencs i terrosos caracteritzen la vila amb matisos i recursos diferents segons les arquitectures. D'argamasses terroses de les cases menestrals més antigues a carreus escarirats de casals, passant per arrebossats i referits sempre vinculats a les contrades properes, van constituint el valor paisatgístic del poble.

Afortunadament, d'uns anys ençà, s'estan rehabilitant moltes cases del centre històric vivificant el poble i, des de paràmetres més sostenibles, aprofitant els recursos que suposen les edificacions existents. Però, en alguns casos, aques-

tes rehabilitacions que es fan des de la cura i la voluntat de reconeixement de l'arquitectura existent, alteren l'aspecte del poble. Revestir les façanes tradicionals amb referits blancs i polits, o transformar façanes menestrals de paredats terrosos i texturats testimonis d'una arquitectura rural vilatana, amb acabats lliscats, per molt bé que es facin i en la millor de les voluntats, suposa alterar un patrimoni cultural compartit, l'escenari de la nostra memòria.

Establir la paleta de colors de Porreres a partir de l'anàlisi de les arquitectures que conformen el poble, dels colors originals de les façanes i dels materials naturals de l'entorn permetria concretar una proposta cromàtica com a marc de referència per a futures intervencions atentes al marc arquitectònic, urbà i territorial.

SOLUCIONS

Qüestionari

1. a)
2. a)
3. c)
4. c)
5. b)

Endevinalla

Una citra o bicicleta

Diccionari invers

Feix

i ara, Solarium

Non Estil
PERRUQUERIA I ESTÈTICA

UNISEX

PERRUQUERIA

extensions
tallats de moda
tints
banys de color
tota casta de mexxes
moldejats
desarissat
recollits
núvies
comunions
etc...

ESTÈTICA

depilacions
neteja cutis
decoració d'ungles
tint de pestanyes
moldejats de pestanyes
massatges
manicures
pedicures
maquillatges

**obert de dimarts a divendres de
9 a 12 i de 15 a 20 h
dissabte tot el dia**

C/ Passaratx, 114

Tel. 971 166 646 - PORRERES

TORNAR A L'ESCOLA: UN REPTE, UNA OPORTUNITAT, UNA NECESSITAT

Maria Antònia Nicolau Rosselló

Des del mes de març els Centres Educatius han estat tancats a l'alumnat i a tot membre de la Comunitat Educativa que no era imprescindible.

El curs va acabar amb imatges tristes de persones que d'una en una anaven a cercar el que havia quedat a l'aula, després que el President del Govern decretés l'Estat d'Alarma i tots quedéssim confinats.

De cop i volta pares i mares havien de solucionar el problema que es plantejava de quedar els infants a casa amb una pantalla de mòbil o d'ordinador, que era l'única finestra que els connectava amb els companys de classe i amb el professorat.

Dins cada casa que hi havia infants i joves en edat d'anar a escola s'hi vivien situacions insòlites, mai imaginables.

Equips Directius i professorat adaptant a corre cuita programacions, procurant estar en contacte amb l'alumnat o amb les famílies, imaginant, pensant, com donar resposta a la nova situació, sempre amb esperança que prest es podria tornar a l'escola i l'alumnat podria tornar a trobar-se amb els amics i amigues, córrer pel pati, jugar en espais oberts, retrobar aquelles emocions i sentiments que tot infant i adolescent sent quan es retroba amb els iguals i, a més, poder compartir moments que són únics.

Però la situació provocada per la pandèmia de la COVID-19 no ha tingut l'evolució que tothom desitjava i, durant l'estiu, han estat molts els que han pensat que el virus no anava amb ells i podien omplir bars -sense guardar les distàncies-, fer botellots -i deixar la brutor sense tenir cura del medi ambient-, realitzar festes que han reunit molta gent sense tenir en compte les

mesures que des de sanitat es donaven, etc. Així, i sense tenir en compte les conseqüències, hem arribat a la segona onada de la pandèmia, precisament en el moment d'iniciar el curs escolar. Un curs escolar que durant tot l'estiu els Equips Directius de tots els Centres Educatius Públics, Concertats i Privats han preparat amb tota la cura necessària, segons la normativa de la Conselleria d'Educació, elaborant el Pla de Contingència i desenvolupant els tres possibles escenaris.

A mesura que s'acostava el mes de setembre anaven sorgint dubtes: «És segur anar escola?», «Hauran de dur la mascareta tot el temps?» o «Com es podran seguir les mesures de les tres M?».

I el col·lectiu de mestres i professorat amb tots els dubtes del món, però amb la necessitat de crear espais de confiança i segurs, metre amb mà, mascareta posada i mans netes arriben als respectius centres i comencen a midar els espais i col·locar aules.

Reunions amb altres entitats perquè els espais del centre poden no ser suficients, a poc a poc, fan possible que es pugui iniciar el curs el dia 10, però seguint amb el respecte que mereix la possibilitat de contagi, perquè no tot l'alumnat quan arriba a classe cada matí ha evitat les trobades socials innecessàries ni ha mantingut les precaucions que marquen els protocols escolars, fet que provoca que siguin possibles positius de la COVID-19 i, per tant, s'hagi d'aïllar el grup. Un grup que en els Centres Escolars han fet tot el possible perquè siguin sempre els mateixos, els anomenats "grups bombolla", però que en sortir ja no valoram tota la feina feta per l'Equip

Docent i Directiu per organitzar-los.

Per altra banda, no podem oblidar que el fet que a partir de segon d'ESO, si no hi ha espais en el centre, s'hagin d'alternar els dies d'anar a l'institut i el professor hagi de tenir mig grup a l'aula metre que a l'altre ha de fer-li el seguiment a casa. És cert que el vincle emocional es pot mantenir en línia, però la presencialitat ajuda a la motivació, a l'organització personal, a l'autonomia i sobretot a la trobada socialitzadora amb els companys de classe.

I un altre interrogant que sorgeix: tot el professorat està preparat per impartir una àrea, però no per fer d'infermer o metge. El fet que hi hagi un aula d'aïllament per si es presenta un cas ja és una bona idea, però que un docent, quan en manquen tants per atendre altres necessitats que tots els centres tenen, hagi d'estar pendent dels símptomes no sempre clars de si és positiu o no, quan qui ho hauria de fer és un sanitari, demana urgentment que a cada centre n'hagi un.

Sabem ben cert que després de tant de temps l'alumnat necessita tornar a escola, necessita tornar als hàbits del dia a dia, necessita relacionar-se amb els altres, necessita mirades i paraules d'il·lusió i confiança, necessita valorar l'aprenentatge no de només de coneixements, sinó d'habilitats, de tècniques, de valors que la tecnologia no dona.

Per a tot l'alumnat, de qualsevol edat, l'escola és l'únic lloc que els dona garantia de tenir una oportunitat, de tenir un demà millor, perquè el que viu és el mateix per a tots i totes.

Com diu Vicenç Arnaiz en un article titulat "Confio en les mestres":

"Sabem que la professió de mestra no té a

veure amb aconseguir que els infants s'adaptin a un programa sinó en reinventar plans perquè cada un d'ells se senti ben singular". "Dels bons mestres he après que a les famílies els ajuda que no els traspassem el nostre malestar ni les nostres incerteses sinó que necessiten sentir l'escola com un entorn encalmat, segur i protector".

"He vist com els bons mestres reben als infants encomanant optimisme, calma i estima. Les inquietuds les converteixen en diàlegs i recerca. Apaïvagen el temor amb tendreses i il·lusions". "Els contes sempre parlen de reptes, perills, obstacles, temors, tristors... També fan present l'estimació, l'esforç, l'enginy, el coratge, la complicitat, la tenacitat..."

Ja per acabar, sabem que en aquest curs ens haurem d'acostumar al fet que les circumstàncies i requisits canviïn dia a dia, però aquest fet és el que ha de posar més que mai en valor la importància de la bona feina de tot professional de l'ensenyança en aquests moments delicats on el seny i la responsabilitat personal i social han d'estar presents en la nostra vida quotidiana.

L'historiador Pere Fullana va escriure en un article de l'*Última Hora*, titulat "L'Escola i les pandèmies" que diu: "Un nombre considerable de científics, filòsofs, acadèmics i educadors apunten que els resultats de la pandèmia són proporcionals al grau d'implicació d'una societat en l'àmbit educatiu i a la inversió en el camp de recerca. Potser per aquí tenim alguna clau si aspiram a guanyar el futur" perquè l'educació és un punt molt important en tota societat i cultura i en aquests moments tenim el repte d'obrir els centres educatius per donar igualtat d'oportunitats a tothom i per mostrar que "una generació educada fa gran un poble" com deia un pedagog del segle XX.

EL NOSTRE PATRIMONI

Maria Barceló Crespi

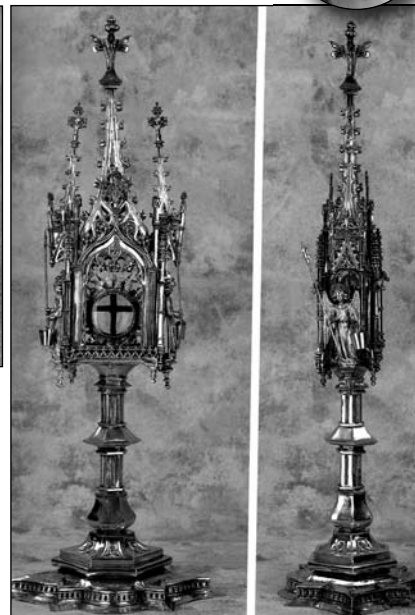

Arqueta realitzada amb argent sobredaurat, decorada amb plaques d'esmalt transparent i amb elements de fosa.

Primera meitat del segle XIV.

Una de les peces més destacades del tresor parroquial de Porreres.

Foto procedent del llibre de Joan DOMENGE I MESQUIDA: *La creu de Porreres i l'argenter Antoni Oliva*, Porreres, 2002, p. 11.

Reliquiari de la Veracreu: de front i de perfil.

Segona meitat del segle XV.

Valuosa obra d'argenteria del tresor parroquial de Porreres.

Foto procedent del llibre de Joan DOMENGE I MESQUIDA: *La creu de Porreres i l'argenter Antoni Oliva*, Porreres, 2002, p. 19.

Molí de la possessió de son Gornals, restaurat en els darrers anys.

FE D'ERRADES

Llum d'Oli número 161, pàg. 32 (secció «El nostre patrimoni»)

Diu: Paret de pedra seca o de pedra en sec amb portalet per deixar passar el bestiar. Possessió de son Nebot. Camí de sa Torre. Foto del 2018.

Ha de dir: Paret de pedra seca o de pedra en sec. Cantonera. Possessió de son Servera, al camí de son Mesquida. Ran del pou Celat. Foto: tardor de 2015.

Llum d'Oli número 162, pàg. 19 (secció «El nostre patrimoni»)

Diu: Paret de pedra seca o de pedra en sec. Cantonera. Possessió de son Servera, al camí de son Romaguera. Ran del pou Celat. Foto: tardor de 2015.

Ha de dir: Paret de pedra seca o de pedra en sec amb portalet per deixar passar el bestiar. Possessió de son Nebot. Camí de sa Torre. Foto del 2018.

BERNAT XAVIER XAMENA VIDAL

Caterina Gornals Miralles

Bocca Chiusa. La història d'un silenci és un documental que ens explica l'experiència de Bernat Xamena davant la disfonia focal d'embocadura. Un trastorn psicoemocional poc conegut que va fer que en Bernat deixés de tocar la trompeta, ja que per molt que volgués, no podia fer-ho. La seva boca es bloquejava quan s'acostava l'instrument i fins i tot va arribar a tenir espasmes. Per a ell, l'esport va ser una via on refugiar-se per continuar endavant i poder tornar a la música.

En Bernat Xavier Xamena Vidal va néixer a Porreres l'any 1976. Va realitzar els seus estudis obligatoris a l'Escola Nova i a l'IES Llucmajor, paral·lelament a la seva carrera musical al Conservatori de Palma, on va començar amb només 6 anys. Als 16 anys, moment de realitzar el COU, va aprovar l'accés a la Jove Orquestra Nacional d'Espanya i per poder compaginar ambdós estudis va passar als estudis nocturns a l'IES Mossèn Alcover de Manacor. Així, els matins anava a Palma al Conservatori i els horabaixes a Manacor per poder cursar el COU. Finalment, va anar al Conservatori Superior a València. A més dels estudis de trompeta, en Bernat també té el grau mitjà de piano i alguna formació en percussió. Actualment fa feina a la Banda Municipal de Música de Palma (SimfòVents Palma), des de fa 14 anys.

A més, allò que començà essent un refugi, s'ha acabat convertint en una verdadera passió per a en Bernat. De no ser capaç de córrer 500 metres a córrer la mitja maratón de Porreres, completar una maratón en menys de 3 hores i, d'aquí, a ser l'únic porrerenc a classificar-se per al campionat del món d'Ironman a Kona (Hawai) i haver guanyat l'Ultra Mallorca Man. Dues coses que ell veia molt lluny quan va començar fa 5 anys dins el món del triatló.

Des de ben jove va començar a tocar en diferents orquestres simfòniques i als 20 anys va tenir l'oportunitat d'anar a complementar els seus estudis als Estats Units amb l'ajuda d'una beca del Govern Central i una

altra de la Jove Orquestra Nacional d'Espanya. **Com vares viure aquesta experiència?**

Des de petit sempre m'havia fixat amb el so americà. Aproximadament als 17 anys, quan tocava amb l'Orquestra Simfònica de Palma, el solista de l'Orquestra de la Ciutat de Barcelona (Douglas Prosser) em va sentir i ja em va dir que si volia complementar estudis a Amèrica que em posés en contacte amb ell perquè m'ajudaria. Així ho vaig fer i me'n vaig anar cap a la Universitat d'Eastman (Eastman School of Music), una de les top 5 dels Estats Units. Allà estudiava en una categoria diferent dels altres estudiants, ja que jo tenia la formació d'aquí. Estava com *Special Student* i només feia les assignatures enfocades a instrument. La meua professora era na Barbara Butler. Hi vaig estudiar tres cursos, però el primer va ser impressionant. Allà ho tenies tot. Era increïble.

Dedicar-te des de tan jove a la música, et va suposar haver de deixar de fer coses que hauries fet?

Sí, sens dubte, sobretot com a adolescent. Vaig tenir una joventut diferent a la d'altres joves de la meua edat. Jo estudiava molt. Això ha fet que tenguí molts d'amics i de moltes parts del món, però no un grup d'amics.

Va ser quan eres als Estats Units que va començar la disfonia focal d'embocadura. Tot i que al principi no sabies que et passava realment, com ho recordes tu?

Sí, va ser el primer curs que era allà. Havia aconseguit el que volia musicalment, el que sempre havia cercat. Tocava el que vo-

lia i tot sortia bé. És així quan comences a pensar *com ho faig? Això no ho vull perdre. Demà em sortirà igual de bé?* I comences a fixar-te en coses que abans ni t'havies plantejat. M'exigia molt a mi mateix, som competitiu. Vaig venir a passar l'estiu aquí i anava cada dia a assajar al local que tenia la banda de música. Un dia quan vaig començar a tocar, el so de la trompeta va començar a tremolar, ho vaig tornar a provar unes

vegades més, però no sortia així com tocava. Vaig notar com si alguna cosa explotés dins jo. Sabia que era greu, però no sabia què era realment.

D'aquest moment ja fa uns 20 anys. Quin ha estat el procés que has seguit per poder tornar a tocar?

Al principi costa acceptar-ho i saber que és. Vaig anar comentant a diferents professors, molts d'ells de renom i de les millors universitats i orquestres que hi havia, el que m'estava passant i com em sentia, però no m'entien. Fins que un dia vaig trobar en Lluís González, el que havia estat el meu professor de ben petit. Ell em coneixia molt i va veure que jo no estava bé, per això després de xerrar-ne i veure'ns un parell de vegades em va dir que el millor era anar a un especialista. Així vaig començar amb en Joaquín Fabra, anava a Madrid cada 15 dies i hi vaig anar durant un parell d'anys. Quan li explicava tot el que em passava i com havia estat el procés, ell només assentia amb el cap, i quan vaig haver acabat em va dir: "prova de fer les notes sense instrument. A que pots? Doncs no tens cap problema amb l'instrument, el problema el tens tu". Durant un any vaig anar a pitjor. No quedava d'altra que acceptar que tenia un problema real, que no era un problema tècnic i que havia de passar per aquell procés. Poc a poc, vaig començar a anar cap a millor. Durant el procés de recuperació hi va haver dos moments molt importants. Un va ser la gravació de la cançó composta per en Joan Martorell "Començar de zero". El dia de la gravació a l'estudi jo estava molt nerviós, no sabia com aniria aquell moment.

Quan vaig entrar a la sala de gravació, el productor em va posar els cascs, em va dir que em preparés i que provés si em sentia bé. Em va dir que faríem una primera presa i després a partir d'aquesta començarem a fer feina. Quan vaig començar a tocar-la em vaig sentir beníssim, vaig tancar els ulls i vaig tocar tota la peça sencera. Me la sabia de memòria. Quan vaig obrir els ulls tots estaven bocabadats i em varen dir que havíem acabat. És així com la cançó que surt al disc és l'única prova que vaig fer. La primera presa va ser la definitiva.

L'altra moment va ser a Tòquio. Un dels solistes de l'Orquestra Simfònica de Tòquio havia tengut un atac de cor i l'altra era espanyol. Ell va dir que si volien un solista ja, per un concert que tenien 15 dies després, la millor opció era jo. Em varen telefonar i jo primer ho vaig comentar amb en Joaquin, ell em va dir que podia partir: l'endemà ja era allà. Els primers dies vaig tornar a tenir espasmes i no sabia si quedar o no. Jo vivia amb l'altra solista —que em deixava estar a casa seva—, li vaig explicar tot el que m'havia passat i vaig telefonar a l'especialista. No sabia si tornar, però vaig quedar i va ser la millor opció. El concert va ser brillant. Dos mesos després feien les proves per agafar un nou solista i em varen donar els papers dient que si volia la plaça era meva, però feia poc que m'havia casat i la millor opció per na Maria Antònia i jo era estar a Mallorca.

Fa 5 anys vaig tenir una segona recaiguda, més dura que la primera, però la recuperació va ser més fàcil, supòs que per l'experiència que ja tenia. Jordi Albert, trompetista i pedagog amb el qual havíem coincidit a València, em va ajudar a reconstruir l'embocadura, tasca molt important per poder tocar en plenes condicions quan en Lluís González va aconseguir posar-me *la computadora* (el cervell) en marxa.

He de dir que en Lluís González m'ha ajudat molt, i encara m'ajuda, en el procés de recuperació. Jo tenia un món creat per poder tocar que era ajuntar els llavis i bufar. En Lluís em va ajudar amb el món natural (relaxació de la musculatura, cantar, vibrar, fer sons...). El que havia de fer era ajuntar els dos mons per tornar a tocar la trompeta sen-

se pressions i tenir bones sensacions.

Des de la gravació del documental a ara he anat cap a un procés de millora. Cada dos mesos es veuen canvis positius.

En el documental es veu com el primer concert que fas com a solista després de retornar a la música és a l'Auditori de Porreres, el desembre de 2018. Com et vares sentir?

La veritat és que per dur a terme el concert venien molts de músics de fora i no vàrem poder fer cap assaig tots junts fins el dia abans del concert. Vàrem assajar 9 hores i jo me'n vaig adonar que m'havia passat. El mateix matí del concert havíem de fer les darreres proves, però jo vaig dir que no podia. Necessitava descansar la musculatura de la boca i me'n vaig anar a córrer per desconnectar i no pensar-hi.

El concert va anar molt bé, tot i que pens que sense l'excés d'hores del dia abans hauria tengut millors sensacions. Tot i així, vaig estar molt content de poder-ho fer i fer-ho a Porreres. L'Ajuntament ens va ajudar molt i ens va facilitar les coses per fer-ho possible. Vaig gaudir de molts moments del concert.

Practicaves esport abans?

Sempre he fet alguna cosa d'esport, com futbol de petit, però realment vaig començar a practicar esport perquè tenia obesitat i vaig començar a córrer. Cap als 26 anys vaig iniciar-me en el ciclisme i competia, però vaig tenir tres accidents en un any i ho vaig deixar. Així vaig deixar de fer esport i vaig començar a menjar malament, cosa que va fer que tornés a guanyar pes. Un dia el meu germà em va mostrar "canvis radicals" de gent coneguda que anaven a un entrenador i em va dir per apuntar-nos. Jo li vaig dir que no, però ell igualment ho va fer i el setembre del 2013 vàrem començar. Pel novembre ja havia perdut bastant de pes i vaig córrer la mitja de Porreres i en acabar-la ja vaig decidir que em prepararia per fer una maratón. Vaig anar a la Marató d'Hamburg el març següent. De tornada dins l'avió un company em va dir que podíem aprendre a nedar i fer un triatló. La meva resposta va ser que no, que ja em bastava així, però realment al cap de 15 dies ja tenia el neoprè

i ja anava a classes de natació. La natació és el que més m'ha costat, ja que ho passava molt malament. Tenia la sensació d'ofegarme i no podia respirar. Certament, el primer dia em varen haver de treure de la piscina.

Quins són els teus propers objectius a nivell musical i a nivell esportiu?

Primer diré els esportius que els tenc més clars. El mes d'octubre tenia la Ultraking a Extremadura, l'única ultraman non stop que es fa en el món, però s'ha ajornat a causa de les condicions sanitàries. Per altra part, a principi d'abril hi ha la Marató des Sables, que s'havia de fer aquest setembre però també es va ajornar, i l'estiu que ve l'Embrunman als Alps francesos, un triatló de llarga distància. Per aquestes dues darreres m'encantaria estar a la línia de sortida, però estic esperant saber si finalment tindrè plaça. A més, m'agradaria començar a fer Xtri World Tour, que són triatlons de llarga distància però de duresa extrema.

Musicalment, ara estic a la Banda Municipal de Música de Palma i pas gust del que faig. Sempre he anat endarrer de formar-me en jazz i en Lluís González m'està proposant de començar a preparar-me per fer la prova d'accés a alguna orquestra simfònica, però no ho tenc gaire clar. Ara em trob molt bé a la Banda i tenc temps per estar amb la família i practicar esport.

Per acabar, ens podries explicar com organitzes el teu dia a dia per preparar aquests grans esdeveniments esportius als quals participes, estudiar trompeta i fer feina?

Podem dir que és com un trencaclosques que intent muntar cada dia que comença cap a les 5:30h del matí i acaba a les 23h del vespre. Cada setmana tenc sessions de natació, córrer, musculació, bicicleta, fisioterapeuta... Per tant a les 7h del matí ja entrén. Després vaig a la Banda a Palma, molts migdies torn entrenar i l'horabaixa estudiï trompeta, estic amb la família, vaig al fisioterapeuta o entrén, si no ho he fet el migdia. Hi ha dematins que em costa aixecar-me, però amb una mica d'esforç i gaudint del que faig tot és més fàcil.

LA CÀRREGA FISCAL A PORRERES ÉS DE 7.394,98 EUROS PER HABITANT

Aina Ginard Coll

Cada porrerenc i porrerenca suporta una càrrega fiscal mitjana de 7.394,98 euros anuals, amb una pressió fiscal del 27,63%, calculada dividint la càrrega fiscal entre el PIB per càpita. Amb aquestes dades, Porreres està entre els municipis de les Balears amb els impostos més baixos, segons les darreres dades publicades pel Consell Econòmic i Social.

Les Balears sofreixen la pressió fiscal més alta d'Espanya, un 29,3%, amb una càrrega impositiva de 7.851,47 euros per habitant i any. Els motius que expliquen aquest resultat són una càrrega fiscal alta, rendes altes i per certes distorsions fruit de ser una comunitat amb una important activitat turística i amb una gran quantitat de segones residències. La mitjana estatal és del 23,5% i 6.088,79 euros.

Els porrerencs i porrererenques paguen, de mitjana, 3.198,42 euros d'impostos directes, 3.988,96 d'indirectes i 207,60 d'altres taxes. El motiu pel qual Porreres té una càrrega fiscal de les més baixes de Mallorca -juntament amb Algaida, Costitx, Llubí, Maria, Petra, Sineu i Vilafranca de Bonany- és la seva economia més especialitzada en el sector agrari i els baixos valors cadastrals en comparació amb els municipis costaners, allà on la pressió fiscal és més alta.

Impostos, per a què?

Els impostos són obligacions de pagament que s'exigeixen als ciutadans en funció de la seva capacitat econòmica per a finançar les despeses públiques.

La despesa pública estimada pel CES és de 14.602,34 euros per habitant i representa un 54,5% del PIB per càpita. Això és el mateix que dir que els 365 dies de l'any, la riquesa aconseguida els

primers 200 es destina a despeses públiques, i la resta a despeses privades. O és el mateix que dir que, de mitjana, fins el 18 de juliol els ciutadans de les Balears destinen el seu "esforç" a generar rendes per contribuir a l'interès comú de la societat, segons la mateixa font.

Com a contraprestació, els impostos permeten sufragar les infraestructures bàsiques -carreteres, enllumenat, aeroports, etc.-, tot tipus de serveis -justícia, defensa, seguretat, etc.- i l'estat de benestar, les bases del qual són sanitat, educació i pensions.

Tributs

L'IRPF és relativament alt a les Illes, especialment en els trams baixos d'ingressos. Una persona fadrina que obté rendes del treball de 20.000 euros, és menor de 65 i no té fills pagaria 2.382,63 euros -11,9% real-, segons l'informe Panorama Fiscalitat Autònoma 2020 del Col·legi d'Economistes i Assessors Fiscals. És la tercera comunitat amb l'impost més alt. En canvi, per a uns ingressos de 600.000 en pagaria 268.813,08 -44,8% real- i seria l'onzena.

Passa el contrari amb l'Impost sobre el Patrimoni, el segon més alt de l'estat tant per a patrimonis de quatre milions d'euros, que pagarien 49.997,54 euros,

com de 15 milions, que pagarien 375.790 euros.

Si comprem un immoble de segona mà que no estigui destinat a habitatge habitual i que valgui 150.000, en pagarem 12.000 en concepte d'Impost de Transmissions Patrimonials. Si l'immoble que comprem és nou, s'aplicarà l'impost d'Actes Jurídics Documentats que serien 2.250 euros. En ambdós casos se situa en la novena posició del ranking autònic.

El sistema fiscal espanyol és enrevessat. Hi ha gran quantitat d'exempcions, bonificacions, deduccions... que el fan complicat i poc transparent. Les comunitats tenen l'obligació de prestar els serveis d'educació, sanitat i serveis socials, però l'Estat és el principal recaptador.

Madrid es queda el 100% de l'Impost de Societats. També recapta l'Impost sobre el Valor Afegit (IVA) i l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) i en cedeix a les comunitats el 50% d'ambdós. De la mateixa manera, recapta els impostos especials -hidrocarburs, begudes alcohòliques, etc.- i en cedeix el 58% a les autonomies.

Per altra banda, el Govern autònic es queda la recaptació de Patrimoni, Successions i Donacions, Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats.

Les comunitats tenen la potestat de crear tributs autònoms. L'impost del turisme sostenible n'és un exemple. No obstant això, les Balears pràcticament no l'han desenvolupat.

L'actual sistema de finançament autònic, que s'hauria de revisar cada cinc anys, va caducar l'any 2014. Les Balears reclamen un sistema just i una major autonomia fiscal.

TRACTAT D'AGRICULTURA. MANUSCRIT ANÒNIM DE PORRERA. SEGLE XVIII

Jonàs Macip

Entre les singularitats de Porrera, una de molt interessant és la quantitat d'escriptors locals que han deixat textos d'on s'extreuen testimoniatges de fets històrics, polítics i d'experiències personals de diferents èpoques del nostre poble. Podríem parlar de la *Crònica de Porrera* escrita per Josep Simó Serres el 1865 o dels diferents poemes de finals del s. XIX de Bonaventura Aguiló Aulestia. Centrant-nos amb el nostre objecte d'estudi, un dels documents històrics més interessants és el *Tractat d'Agricultura*, un manuscrit anònim escrit a Porrera abans de 1793 i que no es va publicar fins al 1998 per Isabel Juncosa Ginestà. Durant més de dos-cents anys va passar desapercebut, guardat com a manuscrit 148 a la Biblioteca Episcopal del Seminari de Barcelona com a llegat de la biblioteca personal del bisbe Torres Amat.

És un document que cal tenir en compte per molts aspectes: intenta seguir una explicació científica i s'estructura en capítols ben definits en cada tema que vol divulgar. Seguint els models il·lustrats dels autors coetanis, el valor principal d'aquest escrit és l'autenticitat del testimoniatge de la seva experiència viscuda. La sinceritat i la convicció de les seves descripcions de l'explotació agrària de policultiu als pobles del Prior d'Escaladei, es basen en el mètode empíric i en molts aspectes podem identificar paisatges, costums i paraules vigents al Priorat d'avui i, sobretot, al que hem escoltat de la gent gran.

Actualment l'edició d'aquest llibre que en va fer el Centre d'Estudis Comarcals Josep Iglésies de Reus es troba esgotada i trobar exemplars d'aquesta transcripció és molt complicat.

El patrimoni que aquest manuscrit representa per Porrera és de molt valor. Ens defineix un ventall de conreus i activitats agràries amb unes descripcions acurades a partir d'un llenguatge popular, molt ric en paraules i expressions locals. La riquesa del lèxic és fidel a la sonoritat del parlar de Porrera de fa dos-cents anys; això en temps d'estandardització de tots els idiomes, és un testimoni per reafirmar la riquesa i diversitat de la nostra llengua. Per exemple, quan en alguna ocasió ens han corregit "gentilles" per "llenties" i en llegir el *Tractat* veus escrita la primera paraula, la seguretat per seguir transmetent els mots hereuats d'aquesta terra es reforça.

En el moment que es va escriure aquest manuscrit, Porrera estava vivint en el pic demogràfic de la seva història. L'activitat agrària que havia produït aquest augment de renda era el conreu de la vinya i el comerç del vi i l'aiguardent. Un segle després, en plena "febre de l'or", tot i que també es va viure un període de prosperitat, el poble no va arribar a superar el nombre d'habitants del segle anterior. En el context de finals del s. XVIII, les definicions dels paràmetres de qualitat dels vins i els processos de verema i conreu de la vinya són d'una actualitat esfereïdora. Tots els que hem viscut la recent revalorització dels vins del Priorat tenim com a memòria molt llunyana el testimoni dels nostres avis. I tan sols amb això no podem categoritzar l'expressió "això tota la vida s'ha fet així", ja que aquest *Tractat* posa en evidència que la tradició vitivinícola al Priorat del s. XX poc té a veure amb la del s. XVIII; i aquesta última està molt més a prop del Priorat d'avui dia.

Potser seria ara el moment de tornar a recuperar aquest testimoni que ens explica tan bé el coneixement d'un pagès porrerà de fa més de dos segles. També d'aprofundir en l'estudi d'aquest manuscrit per a fer-ne una interpretació tècnica dels diferents aspectes importants d'aquest document: sobretot les perspectives històrica, lingüística i agrària del seu contingut.

Som hereus de tantes coses poc explicades que quan ens trobem davant d'un escrit com aquest, on a cada línia podem trobar revelacions de les nostres arrels, conservar-lo i difondre'l hauria de ser imprescindible.

Germans Leiva

Antonio Marqués, 2
07003
PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 76 34 92
Fax: 971 75 19 63

www.viajespegaso.com

JOAN NICOLAU I PAU LLANERAS: EL FUTUR DEL CICLISME PORRERENC

Toni Sastre Vanrell

Es van conèixer a l'Institut, a l'IES Porreres. “Els dos trobarem un tema de conversa en comú, el ciclisme. D'aquesta forma ens vàrem anar fent amics. A 4t d'ESO ell es va comprar una bici i començarem a entrenar junts”, explica Pau Llaneras.

“És el meu company d'entrenaments, és un dels culpables pel qual vaig començar a fer bici. Sempre he entrenat amb ell. Sempre que podem entrenem junts”, assegura Joan Nicolau. Al principi per en Joan la bicicleta va començar com una diversió, “jugava a futbol i em vaig cansar, volia fer una cosa diferent i la bici sempre m'havia estirat. Va començar a ser un esport per conèixer món, carreteres, camins, muntanyes”.

Aquesta visió a poc a poc va anar canviant, i a mesura que competia i participava en carreres la il·lusió inicial va virar cap a una activitat més seriosa i professionalitzada. El que havia començat com un *hobby* s'acabaria transformant en un estil de vida pel porrerenc.

Quant a la relació d'en Pau amb la bicicleta, col·loquialment podríem dir que “ve de casa”, que ja va néixer amb una bicicleta sota el braç. “Per a mi la bicicleta ho és tot, és la meva vida, sempre he viscut al darrere seu. No sabia el que és una vida sense bici”, assenyala Llaneras.

Respecte a la influència que ha tingut del seu pare, en Pau assegura que, efectivament, quan era més petit podríem dir que d'alguna manera sí que el va influenciar el cognom Llaneras; ara bé, a mesura que s'anava fent gran va anar desempallegant-se de la “pressió”. “Avui en dia ja no m'influencia ni em suposa cap càrrega, sí que és cert que quan ets petit potser t'influencia més, ja que veus la realitat d'una altra manera. Mon pare va ser mon pare i jo seré jo”, explica en Pau.

Pel que fa a en Joan Nicolau la influència d'en Joan Llaneras és total. “El meu referent és en Joan, campió olímpic, campió del món. Quan t'ho diuen sembla que és bo de fer, però quan ho vius en primera persona i veus com de difícil és guanyar qualsevol carrera te n'adones que el que va fer és brutal”. De fet, uns dels seus primers records sobre la bicicleta és el primer entrenament que va fer amb en Joan a la pista del Palma Arena.

El camí cap a la professionalització

El canvi va arribar el 2018, quan el dos se'n van anar a viure junts al País Basc. “És la primera experiència que tenc fora de Mallorca. Va ser un any molt complicat, vaig passar de córrer a un nivell baix, on rodava amb facilitat, a competir amb gent amb un nivell molt bo. El

bot va ser molt gran, te n'adones que no vas tan sobrat com et pensaves, però a poc a poc agafes ritme i experiència i veus que vas progressant”, assegura en Joan.

En aquesta experiència a fora en Pau i en Joan compartiren pis, “vas ser la primera vegada que els dos sortíem de casa, ens vàrem combinar molt bé. Si hagués de tornar a escollir una persona amb la qual anar a viure seria ell”, comenta Llaneras. Els dos assenyalen que no va ser un any fàcil, es van fer costat per adaptar-se el més aviat possible a la seva nova vida lluny de casa.

Actualment, els dos dediquen els seus esforços del dia a dia en entrenar-se i preparar-se per a la competició. La rutina d'entrenaments que segueixen és pràcticament la mateixa per als dos ciclistes. Els dematins és quan surten a rodar, d'aquesta forma els horabaixes tenen temps lliure per anar amb els amics, passar pel massatgista o en el cas d'en Joan, aprofitar per estudiar un grau en línia de Dietètica i Nutrició.

Tot i la dedicació completa que en Joan té cap al ciclisme explica que segueix sent un amateur, i assenjala que el seu actual equip, el Vigo Rias Baixas, “és un equip seriós, que fa un gran esforç tant econòmic com de logística”, i assegura que, “en aquest nivell no et pots guanyar la vida, si veus que en uns anys no has pogut fer el salt, t'has de plantejar si podràs viure del ciclisme”.

Mentre que en Pau, que en l'actualitat corre amb l'equip del Caja Rural, exposa que “sempre dic queestic a la universitat del ciclisme, si aprofites, les teves possibilitats per a ser ciclista professional augmenten considerablement”.

Quant al tipus de ciclistes que són, els dos es defineixen com a corredors tot terreny. “Començ a conèixer les meves virtuts i les meves mancances. No em puc definir com un escalador, rodador o *sprinter*. Em va bé una mica tot”, assenjala Nicolau. Mentre que en Pau assegura que encara no s'encasella en un estil. “Pujant em defens bé, crec que tinc una mica de totes les modalitats”.

Pel que fa al seu palmarès, els dos han estat protagonistes en diverses proves. En el Campionat d'Espanya de carretera sub-23 d'enguany, en Joan va finalitzar en desena posició, mentre que en Pau va acabar en la trentena. Recentment en Pau ha guanyat el Campionat de Balears de ciclisme en ruta, i ha estat tercer en el torneig Euskaldun del País Basc. Pel que fa a en Joan, en el Campionat de Galícia 2020 va acabar com el millor sub-23, i en les darreres setmanes, amb el Vigo Rias Baixas, han aconseguit guanyar la Volta a València 2020.

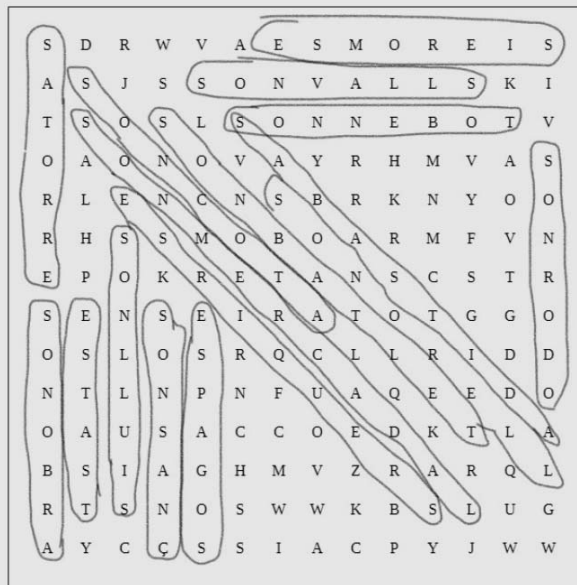
Fins aquí la història d'en Joan i en Pau, en Pau i en Joan,

dos joves porrerencs units per un mateix objectiu: lluitar i treballar per fer-se un lloc en el món del ciclisme professional. No sabem que els depararà el futur, però de ben segur que amb la dedicació, passió i empena que han demostrat fins ara, el ciclisme acabarà fent-los un lloc per demostrar tot el que porten a dins.

SOLUCIONS

Sopa de lletres

POSSESSIONS DE PORRERES

Sudoku

2	7	6	3	9	4	8	5	1
8	3	4	6	1	5	9	2	7
5	9	1	2	8	7	3	6	4
7	6	5	4	3	8	1	9	2
3	2	9	7	6	1	5	4	8
4	1	8	5	2	9	6	7	3
1	8	2	9	7	6	4	3	5
9	5	3	8	4	2	7	1	6
6	4	7	1	5	3	2	8	9

L'ull indiscret d'en Francesc Servera ha captat amb la seva càmera la realitat de les graveres, des de la costa dels Monjos. I també ha captat, amb el seu cor i el seu cervell (i l'ajuda de l'ordinador) una realitat que va ser i que ja no és ni segurament tornarà a ser mai.

